

ז' ז' ז' ז'

אור החיים

על הלו מומין (נכחות ל"ט), וכן מכך לא זה
הזמן וכקثير קודס כ"ז פסול, גם מכך לא
טבילה זמן שלם טהרה לסם נזדים להקריב צמוץ
שכיחות יוטלים במנור ומן מינוות לטענות צוית
הילכתיו להקריב קרtan מכרכינות הפתוח מטהר
בעלי חיים וכמנחות וכקנאות ולרכין יטהר למת
מןין ובנכחות לנדר שלון מליות להקריב עד
טוקדים, וכן חמלה (ב"ק פ"ג) שכו מטהרlein נכס
קופפה מלחה דנייז זבגד נבדך ח' וח'ן נך חסרון
לכים גודל וזה, והלו שארם אף ריא כתניות כמהר
לה כו גותים כל כפלה נכס ח' נכל יום,
ובפרט מנסמי גזוכה:

לא אמר. אין ידוע לנו ימי מלמינו, והם לדורות, כי דבר זה נשמע ממלומנו זו כמו שכתצנו גסמןך, והם למועד לשלשלת כדי טיכינו קעולה ומזכירותו ועדי כמעלך, כי היה מחר וידבר כי גור לחיתו. והוא כי זה עליו ציירנו למבחן דרכות כرحمות זמאנך הלאים וכקדוקויס חרך יכין לבס סכנתו, כי כפסוק סולן כחון כסוטס, ומה שתמאניה שדרוז זיל חייו הלו לפיו מה שקדוש היליכס מסכלנותו של מלומו למתב צשיין) וחותם וזה כי לחיותו להזכיר, והוא לאד שביברנו טוילס על בקצתם כags צנפלו כלמו זדרויסס (ח"כ) צפי בכחות, מה וזה ציירנו לבס שיטחלו נבל יעלו מן כספלויס גראותם כי חווים יודדים יתמצו כי אין קפיהו כ"כ געליות ולמה יתנו היליכס נב' לטומרט לבל יעלו, מה וזה להמן לבס (ז"ג) פיזמרו צה' חענלאן הלו חורתם קעולה, פ"י עולם כחויהה וכחפוכת גלון ניקב צלטן יוניב וככו:

זאת חותם בעהולך וגורי. רצוי יכודו דרכך (ח'כ כלה) ב' מישועים, זמת, כיה, וכ' ה' כל

אור בחר

אונקלום

ויקרא ז צז

ו וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹמֶשֶׁ לֵאמֹר: **כ** צו
בַּפְּקֻדַּת אַהֲרֹן וְתַּבְנֵה לִמְיָם
רָא אָזְדָתָךְ רָעַתָּה הִיא עֲלָתָךְ
א וּמְלִיל יְיָ עַם מִשְׁאָרִים

ב' טו

א) פ"י כל מקומות שזכירם מורה מלפני פרנקלין, מלמטה נזכיר
הו לומדו, והמץ ג', הילן דרכו טה, ולו פטום עטה זומט,
זה קוויזטון כל וזה מן הכתובים,
ונגה מזן מהם תלמידיו מ"ל קוויזטון כל וזה מן הכתובים,

אור חיים

אור בהיר

^{א)} כל מלחין נושא שם ומילר לו ולהן חומר דבר. ^{ב)} מילר נתן מין מה יונש ומקוינו ותמייניו. ^{ג)} פ"י
למס' גירץ כלון וויליאם מטולר מותם אנטוגרים מייד ולזרות. ^{ד)} סדי נומאס חומו מיה, כ"כ סכך לו פלייזו מילר, ומה שואה
לדרהון לזרו גולדינג וברגמן ב"ג), פ"ג". ברכבי יה הויסס נוך צב' וב' וכלהן להדרו קומיסס. ^{ה)} ולמה גירץ לויינד על זה, פ"טיטו, כהניטו, כהניטו.

אור החיים

אור בעיר

אונקלום

ויקרא ו צו

צט

העליה הוא העלה על מוקדיה על רמתה קרא על מרובה כי

זטראן

אלקט בחר

ללא מ"ד) על כקען חלגיים ואלגוריס" שואה* כרך כל בילולו (ח'כ - מגילות כ"ה), וללא מ"ד על הפסוליות היהת ה' טנק ירד והיה ה' טנק ל' ירד, וכל חורכה* לרוזות כה' צה'ו*, נומר תולך לחיך לכל כתולס, ותולס פסלון טהש טלו' ג' יירז' (ח'כ - גזימות כ"ג): הוא הדעתה. לנעמת* היה קרופט ולחם בגניען וכיוון צקן המפיגן לו מנגנון תרממה נחלום בטעוג וגופשעה פטו' מלשלם, מה וו' הכתום צייר סלני נגידות מפרקן כימ' חמימות הקדח לו בממן מציגו כי מען פלי' ריח וו'ם, וכוכב: (ג) ר'יל הגס אנטמיוס קלקנתום טלה' ודריליס כ' ויקלף, חזו' וגנו' כה' מזוז פלטי' האלמות טמדז'ו' נטה', בגין' עצם גמר העמין צהומרי ופקטורי, וכלה' מושך פראי'

בז'יז'ו, וזה פגשו, והוא נסעה למלון קומפו מלובי ומיועט טיפ כוכב דגלמן: ד) ממר קמס גלפיטס וטכרים צפירו צו כל מיי קרנגיון, ולפ' יי' טלה קרלן עלה אלל פירוזו והמ טורחים כל חומן ונדרים היליכים עלת על המוגת, ומהו מופרומים, זיכרלים נטומת כל היליכים: ה) סה' יי' נומר החטול (פי' גאנץ געטומן) שעלה על התהום ביליכי, ומינק מורה

אור החיים

הטולה טינה, למעט נחנכה גלויה, והטפל דמה, וטפלה דמיון חוץ לקלעים, אלו הם עלו ירדו, חוץ כבש, חוץ סייר, וכטמלה וכוי הם עלו מה ירדו, וכל טהרה כספולות הם עלו מה ירדו, כי חיבת תורה לרינו סייח, חוץ שיטו סכטוג זיה תורה כטולה כסתיו כטולה פי' כל שטחה על מוקדך וכי' חורת טולוכ יט' נא, והוא נך זה פיסוג הלא קודש שטחה, מוקדך כל טהרה על מוקדך כל קומת טולוכ מיעט הכל, כל טהרה פיטולו זקוקת אין בקדושים מוקדנו וכיון שחין זריך להן מיעט חחת ותקני לא מוקדנו וכיון שחין זריך להן מיעט חחת ותקני לא זכריתו (זחמים פ"ד) ת"ל זלה, מנין לט"ז' לומר זכריתו כו' כטולוכ, ומזהו שטחה זכריות (ז"ה) שטחה כו' כטולוכ, ומזהו שטחה זכריות (ז"ה) שטחה כטולוכ מפי עזמו וכו'. וועםיס פ"ג' מיעטן כטולוכ מפי עזמו וכו' ובו:

א. בתי- **הוּא** שמו. כתוב ר' צ"ל מיעוט קרוטען⁽³⁾ וכיו', לו ידעתו נמה צחר יותר לפה ככחות חיליכו דר' ס ולו היליכו דרכיו יוכוד שכתה למעט בסחת גלילך ומאנפיך דמך, ועוד לו זדקך יפה כלכך גלעדי צלח כתב קמיעוטים צוחת הלא צוח פפרק כאנז מהקדס (ו' פ' ס) כל הלו צחים ור' ס מלחת דרכך, ופטום הלו כי ממיעוט

אור בהיר

הו שיטות מהמשוואת מילין דארוך, וככברנו וחתם רצינו הממבר זיל' געטמו בט' חאלרי יי' ב' דיא' חיט' ניט' עיט' יעט'.

זור החיים

לך הנושא רשותה הולג הכרעה בכיוון מהר ענשך כ-
באס שפניות נטויה הותכו מתייחס, הולג כה הנושא
וכלהם כיהם דמיון לחם כמשמעות הולג ובעיר
טלייך בכאן עטויו בס הולומות בסיס עטויים יגדיש טלייך
דרק הומיו (דוריוס כ' י"ט) כי חלודס עז, וכן הילו
ברשות (פחתת הילוך י' ו') זה לאונס כעטויים הולג
כגלוות ע"כ. והומיו זכר לילך וילך נפי מכך
שCKERמו כי זעם בגלוותם כו ורהי נכוות זכר לילך
רלהן של סמת ק"מ זעלף כחמייט ולסיבת כען
תונען עד זכר ג', ותומר ככחותו יולג מפי זא חכו
הלהנות ולם יעמ' עלייכם מה שסיה נירק נטה טלייך
זכר לרמן, לו וסיה טטרלן זע זעו ניגולן זע על
פי אין גולג'ו הולומות מהלהה שביבת טחיד
לטה עלייכם הולג ווינו כו עלייכם מה שנטהינגו זכר לילך
רלהן זכר ג'. והומיו וטרכ' עלייה וגיר יתנחר על
דרק הוורס ז"ל (צ'ק פ"ג) הכל לפ' כמייס
וחמחייט, כי היו דומה נגיד כמייס נגיד זאיו
כמייס נגיד וחין נירק לומר נגיד כמייס לח רטו,
וכוות הומיו וערק' עלייה בטולה טסוה להולמה
טטרללה בבליטה. וכקיטר עטיך פירוט טרייך גס
כן דמיון כהדיוקים כצלמים מוחשיי מרלא צלמים
צכסה כמעלים רוח כטעמים על דרכ' הומרו (חולדות
כ"ז י"ט) רלה ריח צי' כירית דלה, וכמנסח בוגה
כטווצר עזירות רימו נודף לרעת, וכמנסח בוגה
זרדריקס (בק' סתר פ"ג) ססיה עטיך הלייך ורלה
חדס רצח ומגע עטויו מכהית רימו קרע ויתר ממה
שברגנית עטוויזו על סרחות נזילה, ובפרק יסיה להיט
לדיק טט שיטלה ממנו גוטס כליה בגין, וזה זכר
זעיר טריגחס בלגן קטרקה, וכמכוון כי יטפוט
פערחות לח זכר קרייש לאנשי גוטס. עוד ירלה כי
טלריך יעריך כ' הلت טטולך נקסום נקמיה
מכוריעים הולג יעניכנה גפני עטומה הולג יקניעי
טלייך במושחים וכצלמים שטוחות שיקראלו צפס
חלה' כצלמים צבאות הולג מעלהה של הולומה נקסום
הומיו וכלהט על כחמה פירוט לא' חדים כי אין
טבילה טבילה נסחן רוחב (פחת ע"ז) וחין נסחן זיקלה
טפלו הילך בקרובה. בס ורמח נטוחו מקסום
הוורס מוקומו של קרב' ב' (ב' ב' ב' ב' ב' ב' ב' ב'
הומיו וכלהט על כחמה פירוט לא' חדים כי אין

אור בחר

לכ' ככלומר ילקט חומוט חזוי. לב' מלחוץ ערך עלי', ככלומר ערך חזוי של קשоляן, ולפי דורות ואנו מוכח חיזם ונעך הדה-7.

ז' ר' ה' ח' י' מ'

הנתקן בראון

אונקלום

את-העללה על-המזבח ושםו אצל
המזבח: ופשת את-בגדיו ולכש
נגידים אחרים והוציא את-דלאן אל-
מחוץ למחנה אל-מקום טהור: והasher
יגלה המזבח תוקדרבו לא תכבה ובער

קט בהיר

-४-

על המזבח. מול' מזכרים סעדין י"ט
מזההין על כהונתו למלר שמתה גחלוט חל' ג'
יגיטל מן כפניותו ("סגולמר לח בטלה עט' ג'
שופך - יולח מ"ב) (ב'): (ז) ופרש את בגדי הכהונה, הול' דרך זלמן יילך כסוגם (ג' - י'
לעומת גדיים להרים פחותין מכאן) (ח' - י'
דו-חיזיא את החדש. כלצור חמפה"ט (ט'
תבזבזא*, ולען מוקס גמערכא* מולינו מה-
ככל יוס (יולח י'': (ס) והדאש על המזבח, על מוקד
בבו. ריבצ' כלען יקירות ברובע, על מוקד
שבלו. ולען אמר ר' הרמא... למשרחה:

אונקלום

המובהם בלהילעה ערד-הברcker ואש
המובהם תוקד בו, ולבש הכהן מקו
בר ומגנס-יבר ילבש על-בשרו
והרים את-הדרשן אשר תאכל האש

לקט בעיר

שלחו כך פסולון קקדט, שפפסלו קודס בצלמו של יהוָה
 (פס - זט): (ג) מדור בר. כיל ככחונא", ומכו ת"ל
 מדור, טהרת קמדתו" (חכ' - יטל' כ"ג): על בשרו.
 שליח יכה דרכן מונען" דיקיטיס (חכ' - טריכ' זט): והדרות
 את הדרשן. כיון שהיא מלהי מהכח"ן מן סמלוכות
 כבנויות" ווותקן צמරוחו של כגד"ט" (פס - זט):
 הדרשן אשר תאלל האש את הדעתה. ועתהו
 דבן", מלחמות דבן יויס מטרומה ושם היל' הבוחנה
 וויהקה, וגטמתו, התקברת נמהה טעל זה גוד אידני, היל'
 חותם פטוליות צלול היה פטולן בקדוט פ"י של מוממם מקדשו
 או צל כתמיוען, ופטוטו הו' צלים נעה הפטול קודס שחוקדק, צלון קדושים
 מופסדים נגען מום, ומכתרו מולין, ונילם ספוקן וא"י ידען צלון מלון גנד, וכו'
 (ס"ה י"ז ל"ט) ווינצ' צלול אה' הו' מדוי, וותיכנא גנוו ממיינן מלהך, וויליאס סה' נכחות
 מדומ' טאה' ה' נאפק נמי", כהו' מורה מורהו, קר' מלייש צמבר גנון (ליאוג' הל' ט') אלכה מהן גאנץ, קאיה גרכ' להוים
 מלמה (וא"ט), ומדלהר צבינוי מלו' טפלוטו מלוצקע, צלול' צמיה' הו' מהד מגני לייסו וויל' גאנט
 ווילאנקסים מיל' חילריו נצען הילאנקסים הילנס מלוצקעס זא�ו, וויל' וויל' קאס מה' ד' גאנטס מעכין
 מדו פ"י מטה' נפקן קפה, לה' עזוזה וויל' נגיד' נגיד' קאופה קאין למ' ח'יך הכתמונה והמכנימס, וויא
 זו לח' זה, וכטמוכ' היל' נלען ימיה' מדו וויל' מהר מדוי, וויא קיליאס גאנדי קאונה למ' ח'יך הכתמונה והמכנימס, וויא
 מירין' צפטעט זאו צלען' ד' נגיד' קאונה (גמר'), וויל' נלכטונג נידין' ליהווער, היל' מהר ד' גאנדי' צ'ו' צלען' נידין' זאַס
 סאלכומיה גאנץ לאיז'ה קמדתו, וממכנימס נידין' לאיז'ה דזוק נל' צצלו' גאנץ פלאה (רמ"ג). היל' גאנטס נל' צי' קמדטו
 צפטעט צלען' זאַס' מהר' קדי' לאנגו' ולענער, וכן סטכטונג דס' צ'ו' צלען' נידין' זאַס' מלוצקעס הנטמן' וויס' גאנטס הילרטס
 מממניס וועד וויליס ישי', ומזה סטכטונג דס' צ'ו' צלען' נידין' זאַס' מלוצקעס הנטמן' וויס' גאנטס הילרטס
 נעלעה ממנה האהו' חמיעל צלען' גאנץ קמדטו צלען' צלען' גאנץ
 ווילאנקס (גאנטס נקלעט - רש"י) מופלקן (מן הילך) ואכי' למידין' בונטס (י"ט). עכל', וויס' צוותם מ"ר
 פ' מירוץן (גאנטס נקלעט - רש"י) מופלקן (מן הילך) ואכי' למידין' בונטס (י"ט). עכל', וויס' צוותם מ"ר
 עזוזהו' צבילה (וילענ' גאנטס נטראָט' גאנטס נטראָט' גאנטס נטראָט' גאנטס נטראָט' גאנטס נטראָט' גאנטס נטראָט'
 חמ' ז' גאנט' ערלען', היל' ביומל' צלען' יה' דרכ' קודס נטראָט' גאנטס נטראָט' גאנטס נטראָט' גאנטס נטראָט'
 יותר טפטעו, היל' גס' וויל' מהט צלען' לאייז'ה לרען צבנאנס, וויל' פערט צפטעו נפל' דס' ק"ס יומה, ומופסקו' היל' דרכו' הילו'
 ח'ל' נ' פ' מהרי דילמיג' סטס' ומיכמי' עד' הייז' על' צצלו' (נח''): (ט) פ' קן קיא' שעשה צלען' מל' מהטה' קאיה גאנז', היל'
 חייז' נלהו' גאנט'
 זלמיג' היל' דצען' היל' דצען' מונטס פירוטו' כל' דצען' היל' דצען' קען' מון' דיל' טוימר מל' מל' מהטה'
 וויס'ה, וזה מילרים טה'ה צטראָט' מיל' (ט' ט'') צוועט' סטס' קען' מונטס קען' מונטס (ג'א'): (י) צטס' קיא' נטראָט' גאנט'
 צלען' צלען' סטס' (יא'): וכמו צטמאול' מיל' (ט' ט'') צוועט' סטס' קען' מונטס קען' מונטס צלען' צלען' צלען' צלען' צלען' צלען' צלען'

אונקלום

עליה הבהן עצים בפרק בפרק וערכ
עליה העלה והקтир עליה חלב
השלמים אש תמיד תוקד על
המזבח לא תבבה: ס ונתת תורה

לקט בהיר

במהנה חוקך צו, וכלהו על קמתה חוקך צו, ח' תמייד חוקך על קמתה^(ט), כוון ודרשו גמס' יומנו (וב' י.כ.), שנמליך רצונו צמינו כמערכות פכו סס: וערך עליה העוללה. עולת שמיי כיל פקיס' (ט' י.כ.) פסחים^(טט) (ומניין סלוי יכה נזכר קודם על המערכה לתחוויד כל שחר, ח' כל כתולא, עולח לרשותנו^(טט) סס למלים^(טט), ורבותינו למדו מכך^(טט) עלייה על עולת בזקך הצלם כלakerונותם כלם, מכחן סלוי יכה נזכר מהויה רתמייד כל בzin בטנדיזיס: (ט) אש תמיד. ח' שנמליך צב^(טט) תמייד, כוון סמדליךן נכה ה'ת נגנותו שנמליך צב^(טט) (פ'מו י.כ.) לסתולות נר חמיה^(טט), ח' כוון מעלה מושה על קדשנו, ומי שונצ' פCKER פניו יהומם מן מערכה גדולה נטס, ומ' שונצ' פCKER פניו דורות מן סימול דורות יהא: (ט) קו ייינטל לדבוך נפחים, ולרכז' מדלע מאכ' וערך עלייה טולח גלן פשלגה, סכי קהלה, וענץ עלייה מיד השעה המתוגה השולגה, סכי קהלה, וערץ עלייה מיד השעה המתוגה הגהויהה תמלע נל' געשולות, ושייע' עולמ' מתיד דפלעם קראבונת, דקרען מיל' נמי' נויטעל עיל' אל' וטינויו צה' ה' שטולטה מושה על קידושה השאנז'ה והלהאנז'ה, והמא, שטומה יעןין מיד עלייה על קעניא: (ט) וזה מ' מ' לא תכבה.

לכמים ימד עס הקעה פטולה מקריס, וכך נפטרו קבב שיי טשאטורן – ב'.
לא ס"ה ר' ירמיהו כל הצלמים, וכי היה מכך מושך קרכן צלים, ועוד מה עין צלים נטהין יומר משלך קריכנות, ועוד מה ונעשרה לא היה עין צס צלים נטהין כלכל, והוא נטן ר' יי' זיוומוך ג' – ג'. ולדרכ' נטהין נטהין צלמים (ולג' נטהין קרכן צלים).
ונזלה על אשונה מידי כל שמר האנומורה נטלת הקרכלה גאנטמר וערק עלייה פטולה וטקטנייל והוקמי וטהנטס חורה נטהין כל קרכנות, ולג' עין צבן טעלרים, וגם כמג' מפנתם למ' הפקם צעלט, משל' כ' נטמי' כמיג' רק צין גאנטרים (גמרא'), וכך נט' דירוטים לכמיג' צין גאנטרים, וגס נט' פטומו (רא"ב), וכן ג' סס נט' – ג': ר' סבון רמי' כתיב (צמונות כ"ג) ג' יולין.
ח'ז' ג' עט צקל, עד צקל טו דל' יין סה כל קילוח כויה יין (לטמה ומיען ומתקין כל קלילס וח'ז' וטטמים עליין)
בגעלת השטח כטס'ו למוטס' הלאה כל קילוח לרהי לפטקייל – ר' ש"ז) ונקטר עלה מאה' וטטמים עליין
האלאס כל הקרכנות כולדס (להמצע א' צב' יטמען דבר האל מידי כל צין טעלרים – ר' ש"ז) טו מועט נטה וטוט מלך לה
צאנטוטו (מקרכנות שננקן דלון להקריב דלון דרכות לפקרכס קודס נטן כל מידי כל צח' קול' קול'
וותטס – ר' ש"ז): (ב') אין זה פשטוט כל מקרלה, כי פטומו פטוט טו, גס ח'ז' מיטר טכבר להרנו צב' למופת
טיקודיס כס' עט פטומה, היל' מיטם מידי סימ' דליהר, טאט' הרן ג' מיל' מיל' קרי מידי טו, אלה ח'מי' ח'ל' פטומו
הכמוג' ח'מו' ח'ט' סטמו' מידי, טאכמוג' קורלו' נט' מידי, מוקד מצס, וגס שטמאל מ"ס שטמאל על סטמזה' וטוט מיל' מען
סטמזה', ח'ן קפלה, סטמו'ן נט' הוהה מפה, נגן סטמו' נט' עולם נטה כמו מעלה נטה, וו' וטטן עט' לר'ט' ג' יטטס
כמו מען לר'ט' (רא"ב), וח'ן נט'ר טריך עט' א' נט'וון ולג' עט' מפער טיקודיס צ'ל' סי' לע' מען סטמזה', ק' קאפא ק' קאפא
נט'ה ג' עט' ר'ט' דל'וט א' סטמו'ה וטט' פטוט צדר'וט מידי פט'ו' צבדה' וטפ'ו' גאנט'ו'ה, ו'יל' סט'ה' נט' נט' צבד'וט
דל'וט ה'וט' מיטר דל'וון דל'ט'וט פט'ו' פט'ו' וו'ל'ען מט' טקרכין צבדה' וטט' וטט' מופט'וט צבד'וט טו צבד'וט ח'ט'
ומカル' וו' פט'וט נט'וון, פט' טט'וט פט'ו' וו'ל'ען מט' טקרכין צבדה' וטט' וטט' צדר'וט נט' נט' צבד'וט
לע'ז' יומר פט'וט נט'וון, פט' טט'וט פט'ו' וו'ל'ען מט' טקרכין צבדה' וטט' וטט' מופט'וט צבד'וט טו צט' מיטר ח'ט':
קדב'יס עט'קער מיטם מידי ליט'ט' ח'ט' וטוט ליט'ט' מוקד כל'מר ח'ט' פט'קרכ'ו מידי וטט' (מ"ל):

אונקלום

המנחה הקרב אטה בני-אהרן לפניהם
דודה אל-פni המנובת: והרמים ממעני
בקמוץ מסתה המנחה ומשמנת ואת
בלבד לבנה אשר על-המנחה והקטר
המנובת ריח ניחח אופרתת ליהודה:

אלקט בהיר

(בב) דכמיה ג' ג' פטמיים, ולו"ג זדרטו זה צמ'ה
 ג' חכמ'ה ק' ג' גמ'הו, ויזעינ' כל'ג' דל' מוקמ'ין ג'ל'ו
 ימ'יל'ה ר'ק נ'כל'ה, נ'כ'יו נ'ה'ה ז'ה' ס'כל'ה, ז'דר' ל'ר'ק
 הו'ה ג'ל'ר' ע'ל' פ' פ'ס'נו צ'ל'ג' ג'ל' פ'ס'ט'ו ר'ק ז'מ'ג' צ'ל' מ'ד'ג'ר
 נ'ד' (מ'יל':: (בג) ג'ן' מ'ג'מ'ם ג'ו'ו ו'ס'ו'ו ד'ב'א'ל'י'
 כ'מ'ג' צ'ה' ג'ל' י'ז'ק' ע'ל'ה צ'מ'ן ג'ו': (כד) פ'י' מ'ל'מ'ג'ב' נ'ג'
 ו'יק'ל' ו'ז'ק' ע'ל'ה צ'מ'ן ג'ו'ו ו'ס'ו'ו'ו' ו'ג'ו': (הו') ג'ז'ק'ו'
 ג'ג'מ'ה ג'ק'מ'ה ו'ז'ק' צ'ה' ג'ל' מ'ל'מ'ג' צ'מ'ן (ת'כ': (כה)
 ג'ג'ס צ'ג'ל'ט'ה ו'ג'ל' צ'ס' מ'ג'מ'ה פ'ל'ט'ה, ו'ג'ל' מ'ו'ב'ה צ'ל'
 ג'ג'מ'ה, ג'ג'מ'ה, ג'ג'מ'ה' צ'י'ו' ר'ינ'ג' "ס'ול'מ'" צ'י'ו' מ'ו'ל'מ'ה' צ'פ'ל'ט'ה
 ו' ג'ל' צ'ל'ל' ג'ל' ס'ט' מ'ג'מ'ה ג'ל'ג' צ'פ'פ' ו'ק'ל' צ'ל'ס'ו'ו'ס'
 ג'ל' פ'ל'יע'ים, ו'כ'מ'ג' ר'כ' צ'ל'ק'ן ג'ל' ו'ה'מ' צ'ל' ג'ל' ג'ו'ו'ה'
 ו'ס'ה נ'ס' צ'מ'ב'ג' צ'ל' ו'א'ל'ס' מ'ג'מ'ה ג'ו'ו ג'ל' צ'י' ג'ג'מ'ה'מ' ג'מ'ה
 ג'ג'מ'ה'מ' מ'י'י', ג'ל' מ'ל'ה' (רא'ס'): (כו) ס'ק'ל' צ'ו'מ'ה
 ג'י'ה' מ'ל'ק'ן ג'ק'ר'ן ו'ג'ג'מ'ה צ'ל'ג' ג'ל' נ'ג'ק' ו'צ'ק' צ'ו'ל'ג'
 ד'כ'מ'י' ו'ס'ל'ס' מ'ג'מ'ה ג'ו'ו ו'ס'ו'ו'ו'ו' ו'ג'ו': (כז) ג'ל' צ'י' ק'ל'ג'ה
 צ'ס' א'ל'ל' ו'ק'ק', פ'י' צ'מ'מ'ה'ס' ד'ל'ס' צ'ט'ס' ג'ל'ל' צ'ל'
 ס'פ'מ' ו'א'כ'צ' צ'ל'ל' פ'מ'מ'ה'ס' ד'ל'ס' צ'ט'ס' ג'ל'ל' צ'ל'
 ו'ס'ע'מ' ל'ל' צ'מ'מ'ה'ס' ד'ל'ס' צ'ט'ס' ג'ל'ל' צ'ל'
 ו'ס'ע'מ' ל'ל' צ'מ'מ'ה'ס' ד'ל'ס' צ'ט'ס' ג'ל'ל' צ'ל'
 ו'ס'ע'מ' ל'ל' צ'מ'מ'ה'ס' ד'ל'ס' צ'ט'ס' ג'ל'ל' צ'ל'

מסורת המדרש
מהחומר במאמר י.ב.
שהשריר ב. ט. אסידר ה.
הנתמכו ב. ז. בחרב. שרטוט
ב. מדרש י. ג. ליש'

ואמרו נשכח את הרגל מבניינו כמה דכתיב (שם כח, ז)
'פְּרָצֵן חַלְמָעֵם גַּר וְגֹזֶן' לא נדונו אלא באש (בראשית יט,
 כד) 'זה' המטיר על סdom' פרעוה הרשע על ידי שנגאה
ואמר (שםות ה, ב) 'מי ה' אשר אשמע בקהלו' לא נדון אלא
באש (שם ט, כד) 'ויהי ברד ואש מתלקחת וגוז' סיסרא
הרשע על ידי שנגאה ולחז את ישראל כמה דכתיב
(שופטים ד, ג) 'זהו למח את בני ישראל בחזקה' מהו
'בחזקה' אמר רבי יצחק בחרופין ובגדופין לא נדון אלא
באש (שם ה, כ) 'הכוכבים ממשלוותם גלחמו וגוז' סנחריב

ממקומם" — בחום שלו, של הקב"ה הוא אש הגיהנום, הרי כי באש נידונו, לא בלבד ברוחחים אלא
באש של גיהנום.

וכן — סדומיים, על ידי שנגאה — על ה' ועל העניים, מרוב עשרים ושלותם, הנדרש
עליהם (לעיל ד, א, ח, ב עי"ש). מן המקראות שבאיוב שבסוף הנדרש גם על סדום בו מתאר הכתוב
שלותם וגאותם ועוזתם עד שהחציפו — ואמר: נשכח את — "תורת" (לעיל ד, א) — הרגל
מבניינו — נשכח מבניינו מצה הנסטה אזהרים ונזכרה בעבורו דרכיהם, כמה דכתיב שם באורו
ענין: "פְּרָצֵן חַלְמָעֵם גַּר הנשכחים מני רגל דלו מאנשו געו" — נחל פרץ להם ונול מוקם שם שם
ניגר הנול (עי"ש ברש"ה), והם השכחו מעבורו רגלי האנשים הדלים מארצם והניעום מלעbor בקרובם,
ולכן — לא נדונו אלא באש, כמו שנאמר בהם: "זה' המטיר על סdot על עמורה גפרית ואש
מאת ה' מן השמים", ואש זו גם היא "מאת ה'" היהת, מידו עמי בירנא, ב- 5.

וכן — פרעוה הרשע, והשבמי משה, על ידי שנגאה — על ה'. ואמר: "מי ה' אשר
asmu בקרלו לשלח את ישראל, לא ידעתו את ה' וגם את ישראל לא אשלח", התגאה שלא להזכיר
במציאות ה' מחוק שנותגאה ועשה עצמו אלהות תחותי שם, ובשמייה ה', וכו'. וכן — לא נדון אלא
באש, כמו שנאמר בו במקצת הכרך שכאה עליו ועל ארציו: "ויהי ברד, ואש מתלקחת בתוך הברד",

וכן — סיסרא הרשע — שר צבאו של יבין מלך כנען, כי מי שפט השופטים בישראל, על
ידי שנגאה — על ה' — ולחז את ישראל — ברוב גאותו, כמה דכתיב — בו, כיBIN מלך
כנען זה (כמשמעותה הפסקו שם), וסיסרא העושה דברו בשליחותו (כמשמעותם גם בכל המקורות לדרש זה),
הגם שפטו הוא על י宾, שכן סיסרא הוא העושה במעשה והוא הנורא את המפללה, ובין נאר בחרים אלא
שכך נגע אמר שם בסוף הפרק, ד"ה: "זהו לחץ את בני ישראל בחזקה", ודורש: מהו —
משמעו של — "בחזקה" — האמור כאן, דבר שלא אמר הכרך בשום לחץ הלוחץ תושב ישראל,
אמר רבי יצחק: בחירופין ובגידופין — על ה' שהם בוטחים בו, השפלים, כמו שנאמר (מלאכי ג:
יג): "חווק עלי דבריכם, אמר ה', ... אמרתם שוא עבר אליהם ומה בעגי שמרנו משמרתי", והרי "חזקה"
זו היא כאותם דברים "חווקם" וכבאstry ה', ד ובתנו בו בהר. בגאות על ה' ועל ישראל, וכו' — לא
nidon אלא באש, כמו שנאמר בו: "הכוכבים ממשלוותם גלחמו עם סיוסא", וכוכבים הם ניצוצי
аш עמי בירנא, ב- 5.

מסורת המדרש
ג. אין נדון אלא באש שנאמר 'היא העלה על מוקדה' דור
המובל על ידי שנגאה ואמר: 'מי ה' אשר באה' בפי
יעברנו וגוז' לא נדונו אלא באש שנאמר (שם ו, ז) 'בעת
יזרבו נצמות' אמר רבי יהושע בן לוי זריבתן לחליותין
היתה כמה דעת אמר (ויקרא כה, ל) 'לצמיחת קבנה' (איוב
שם, שם) 'בחמו נרעכו ממקומם' מהו 'בחמו' בORTHICHIN
אמיר רבי יוחנן כל טפה וטפה שהיה בקדוש ברוך הוא
מביא על דור המובל היה מרתקחה בתרון גיהנום תרוא הוא
דכתיב 'בחמו נרעכו ממקומם' סדרומים על ידי שנגאה

←
ה. אמר רבי לוי נימוס וקילוסים הוא שבל המתגאה
המנגאה אית' יידין
אל בתהו אונטן
ב. ווינ' ג. שיטין
(ונגעש), לילש באן תפ.
שמלא ב. קאס. מורה
ברוחם ברוחח רה
ב. אמר ר' יוחנן דור
המובל פ"י ה' ע. ב"י
טורחן פ"ג ה' ע. א.
טורחמן פ"ג ה' א.
ביבר. ע"ל ר. א.
וכביש סדרומים. שם
יע"ע לעיל ה. ב. ומכ"ש

אליהו, ובכשני הנשים האמורין למללה, לא שהאש עשתה בקרושים אלא שהקרושים עשו באש ושלטו
בב שתחשה שליחותה לרוצנים.

ו. ודורש עוד כפיקות "היא העלה" שבפסוק זה (כללעב בס' ב- 2), ובדורש רמו ידרש "היא העלה
על מוקדה", וכמוסב תל תיבת "צוי" ואל תיבות "את תורה" שבפסוק זה, כאשר — אמר רבי לוי:
ニימוס וקילוסים — חק קבעו שאנו משתנה, וצויו עליון שאינו מופר ויפוי — הוא — מאות
ה' בעולם. שכך היה בעבר וכן היה לעתיד — שכל — מלך ועם — המתגאה — שכך "הumbleה
עממי" לע' ישראל עמו, כשהוא נידון מיד ה' על גאותו זו — אין נידון — עליה — אלא
בAsh, וזה רוכב נומו בהה — שנאמר — כאן: "... זאת תורה העלה, היא העלה על מוקדה"
— זה הצעו וזה ההוראה על כל מלכות שהוא מתגאה, שהוא מתגאה תידין להשרות על מוקד אש,
ובمرة נגד מורה, שמורת הגאה היא התורמת באש המתוימת על הכל (פ"ט, עי"ש).

וכן אתה מוצא בעבר: אנשי — דור המובל, על ידי שנגאה — על ה' מתוך דוב עשור
ושלהו שהיה להם, ננדרש עליהם (לעיל ד, א; ח, א עי"ש). מן המקראות שבאיוב המדברים בעזון
הרשעים ונענס. שהם ודרשים על דור המובל, ושם מחותרת שלותם גם גאותם ועוזם על ה'
שהחציפו, ואמר: — על ה': "סרו ממענו, ועתה דרכיך לא פשענו, מה שדי כי נعبدנו, וזה גועל כי
פגע בו", והם — לא נדונו אלא באש, כמו — שנאמר — ספר איוב, שהוא גדרש עלייהם,
כאמור: "בעת יזרבו נצמות, חומו מעדכו ממקומם" — בעת שנרבו ונכוו לצמיחות, כי
בחום של הקב"ה נדחו ממקומם, וכאשר — אמר רבי יהושע בן לוי: זריבתן — וככויום ז. של
אנשי דור המובל — לחליותין היהת, לאבדון מוחלט, שוזחי משמעות "נצמות" — נחלוטו,
לחליותין — כמה דעת אמר: — כמאמר הכתוב: "לצמיחות לקובנה" — מכוב והיה ביד
קונחו למחק שאינו חזור, וכמו שתרגמו שם אונקלוס "לחליותין", שכן מי המובל היו רוחחים עמי
סנהדרין קח), ולא מחרם אש של עולם הוה, אלא כמו שהכתוב מסיים: "בחומו נרעכו ממקומם",
לא אמר "בחום" אלא "בחומו". מהו "בחומו" בORTHICHIN — שהרותיהם הקב"ה בחום שלו, וכאשר
אמר רבי יוחנן: כל טפה וטפה שהיה הקב"ה מביא על דור המובל היה מרתקחה
בתוך — אש של — גיהנום, הדרא הוא דכתיב — זהו שאמר הכתוב כאן: "בחומו נרעכו

לא בתר וכור' הינו קיומן מציאות ישראל מצד שדי מידות אלו אין מצין בהם, והם היו סיבת הגאולה. וכונגדם נצטו ירושאל בdry מיצות מן התורה, והם: פסח מצה ומורו וביעור חמץ, כמו שבא. וdry מידות אלו הלא הם ידועים ומפורטים: א' מיצאות הגואה, כי מי שרוחו גסה עליו הרי היא כאלו דוחק ורגל השכינה והוא רע לשמיים ולבריות, ועליו נאמר² גבה עינים ורוחב לבך אותו לא אוכל ודרשו רוזל³ אל תקי אותו אלא אתה. ב' מיצאות התאות, כי השטוף בחמדות הגוונות הרי הוא מכלה כל ימי בהבל והמה מעודדים עיני בעליהם כנודע. ג' הרורך אחר הממן הרי הוא כל ימי בעיר המשמש באפילה ואין לו פנא לועלם לעסוק בתורה ומצוות כנודע מדורכם כאשר הארכנו לדבר מזה חלק וראשון אמר ו', עיין שם. ד' איש מרדן ומריבח מחשב רע על משכבותיו ואין מושלום במגלותו וכל מזימותיו להחרור ריב, צא ולמד כמה מני מידות רעות תלוני במדיה וזה עד אשר על כל פנים אינה מנחת אותו לעשות טוביה לנפשו.

אמר סך

במושורת ז' פעמים ירעוי נקוד פתח

וdry מידות אלו הם כללים ולא פרטיטם, כי כל אחת מהם בפני עצמה מטרידתו מן העסוק הנפשי וכל שכן בהצערף ארבעתן יחד, כי הם מקור נפתח ופתח פתח לחטא ולנידה, כי הם מפתח לכל הראש

שהעוני הוא סימן גאולה כמו שאמר והשרתי בקרוב עם עני וدل וחסו בשם ה' ¹¹², ונתן ה' לך לחם צר ומים לחץ ולא יכנף עוד מורי¹¹³, כי העושר גורם גבירות הלב והכיעוט נורמו בשעה זה. והמורו, רמזו שאין הקב"ה שלוח הגואה כי אם למרי נשפט(ם) אשר השביעם ה' במורדים באורך גלות החל הזה, כמו שאמר¹¹⁴ שמי לך תמרורים שיתה לך דרך הלכת שובי בחולות ירושאל שובי אל עיריך אלה. וכוה נשלם עמוד זה בס"ד.

עמוד ז'

אמר סן

סוד ברית בין הבתרים ופסח ומצה ומורו ובישור חמי

ויאמר ה' אליהם بما אדע כי אוישנה
ויאמר ה' אל אברם קה לי עגלה
משולשת ונין ויבחר אותן בתווך ואת
הציפור לא בתרי.

וdry ידוע ומפורסם שברביע דברים ניכר כל אדם. אם זו ישר פעלן. כי כפי החלוקת המציאות בתוכנות בני האדם נמצאו ארבע אבות נזיקין המתרידין את האדם בהשגת שלימותו, ובهم נבדל ישראלי מן האומות והם סיבת הפסדר האומות וקיים ישראל כנromo בפשותו ויבחר אותן בתווך ואת הציפור לא בתרי, כי זה יורה על הפסר וכליון של האומות שנמשלו בעגלת משולשת ונין כפירוש רש"י ואת הציפור

1. בראשית טו, ח-י.
2. תהילים קא, ה.
3. סוטה ה, א.

112. צפניה ג, יב.
113. ישעיה ל, ב.
114. ירמיה לא, ב.

קיד עוללות דרושים לחג הפסח אפרים אמר

מן ל"ז צדיקים שנאמר¹⁰² אשר כל חוכי רואין ישראל לגאולה: א' בוכות השלום, כאמור. ב' בוכות האבות הקדושים אשר בארץ המה, כמו שאמר¹⁰³ זוכרתי את ברית יעקב וגבי. ג' בוכות עצם, כשהיהו כולם זוכים אליה. ד' בוכות הצדיקים שכורו. ה' שם כל זה לא יהיה יגאלם הקב"ה למען שמו המכשול בין הגוים, כמו שאמר¹⁰⁴ לא לעמכם אני עישה כי אם לעמךשמי וגבי. זהו שאמר ויקחו להם מה וכור' א' השלום כשייה מתווך ביניהם, זהו שאמר ויקחו להם שהדרך שתתבהר. ב' בוכות אבות, זהו שאמר לבית אבות. ג' זכות עצם, זהו שאמר שהלבית ר' שהיה כל בית אנוש זוכה להזה ויהיה שלום בבית האנושי בין כוחות הגוף והנפש, כי כבר ידעת כי גוף האדם נמשל לבית שנאמר¹⁰⁵ עד אשר לא יזעוו שומרי הבית, ובזמן שלום בין פמליות זכות אבות, והוא שאמר או משאר בשרו משפחתו. ב' זכות עצמו, והוא שאמר או בן דודו, כי הצדיקים נקרו בנם בדור הוא שאמר¹⁰⁶ ה' אמר אליו בני אתה. ה' שהקב"ה יגאלם למען שמו, והוא שאמר¹⁰⁷ דורי דודו — זה יכול להיות לא לדי השגנת שלימתו, ובהפקה זה נאמר¹⁰⁸ אין שלום בעצמי מפני חטאתי, היינו מהתגברות היצר הרע, זהו שאמר שהלbit. ד' זכות הצדיקים, והוא שאמר¹⁰⁹ ואם ימעט הבית מהיות משה או ולקח הוא ושכינו, היינו זכות הצדיקים שכדורם מהתי מספר כמו שאמר¹¹⁰ אין העולם פחות

96. ויקרא כו, מב.
97. יחזקאל לוי, נב.
98. קהילת יב, ג.
99. תהילים לת, ד.
100. שמוט יב, ד.
101. סוכה מה, ב.
102. ישעיה ל, ז.
103. תהילים קמ"ה, יד.

הלא זה הדבר אשר אמר הכהוב⁵ וחמשים על בני ישראל, שנמר¹⁵⁶ והקטיר עליה חלי השלמיים, והשלמים כנגד השלים כנודע¹⁵⁷, וعليה השלים כל הקרבנות¹⁵⁸, כי השלים הוא גמר החתימה והסגור, שאם אין שלום אין כלום¹⁵⁹. ואם עשית כל האמור בעניין זה איז תזכה לאגלה הנצחית עד שאשר שאמור⁶, נגנו לחששה שעוסקים בתורה וכו' ואגדרתו על ארץ יסדה¹⁰, אם כן תמיד תזקך על המזבח לא תזכה לעולם. ובזה נשלם מאמר זה בס"ד.

בפרק זה יתבארו ה' דברים שנצטווו בהם מן התורה, והם: פסח ומצה ומרור והשבחת שאור וחגיגת הרגל. יתבארו בשני דרכם.

עמוד ח

מאמר עז

סוד ה' אותיות כפולות – ה' גאותות

במדרש ¹ רבי אליעזר אומר: חמיש אותיות נכפלו, כולם לשון גואלה. ב"פ כ"ה, שנגאל בה אברהם מאור בשדים, שנאמר ל' לך מארצך. ט"ס פ"מ, שנגאל בו יצחק מפלשתים, שנאמר ל' מעמנו כי עצמת ממנה פאוד. נ"ז גו"ז, שנגאל בה יעקב מיד עשו, שנאמר היצילני נא. פ"א פ"א, בו נגאל. ישראל ממצרים, שנאמר פ' פקד פקדתי. צ' צ', בו עתיד גונאל את ישראל, שנאמר אש צמה שמו ומחתו יצמת.

5. שמות לג, ט.
6. זכריה ג, יב.
7. שמות ג, יט.
8. שם יב, כג.
9. אבות פ"ג מ"ג.
10. עמס ט, ג.
11. תהילים פב, ה.

156. מירא ג, ה.
157. תנחות צ, ד.
158. פסחים נח, ב.
159. תורה בחוקותי א, א.
1. במד"ר יה, כא.
2. בראשית יב, א.
3. שם כו, ט.
4. שם לב, יא.

סימן חירות וגאה, ובגלות זה לא חלה המשזה המורה על השלים בדרך שתתבואו למעלה במאמר ס"ז ע"ש. אמנם הלילה הזה כלו מצה, זו ארכו לנו הימים בಗלות המר הזה יותר מבಗליות הראשונים, וזה נקהלו היהודים בעיריהם אין מקום פניו סיבת העיכוב לעלות בהר ה' בגין מוערי המחלוקה עד שכמעט תמיד צריכין זירוו מן המצאה. או נוכל לומר בהפק זה, שהמצאה הוראה עלطبع המריבה והמצאה, כדרכ שיתבאר בסמוך במאמר ק' ע"ש, והוא העניין פשוטה. ב' הממון, והוא שאמור בכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות, שאנו מתנסח לאמר אני אלמן, כי זה וודאי דבר שוא ותפל כי סופו לרמה, ולא נשבע לרמה, מאנשי מדורן ומריביה, על דרך שנאמר¹⁵⁰ מרמה לבב כל חורי רע וליעוצי שלום שמחה.

ולפי שדי' כיתות אלו וכין לעלות בהר → ה' בוה וביבא, لكن נאמר בפרשת צו¹⁵¹ זאת תורה העולה ומומר, היינו העולה בהר ה': א' הזוהר על הממון, שנאמר¹⁵² צו לשון זירוז וביתור ציריך לו זו מקום שיש כדי שייהו תאבים אל האכילה והרי הוא בו חסרון כס וכוכ. ב' הזוהר על הגואה, שנאמר¹⁵³ היא העולה על מוקה, ועל דרך מדרש רוז'ל¹⁵⁴ כל המתגאה נידון במוקד אש הגהנים, וכן פריש ורבינו בחו"מ מקרא זה. ג' הזוהר על התאותה, שנאמר¹⁵⁵ והרים את הדשן, שאל היה מה הכתובות האוכליות לתוך האכילה כנודע מרדך בעלי התאותה. ד' הגואה, וזה שאמור בכל הלילות וכרי הלילה הזה כלנו מוסבים, כי ההסיבה היא

146. כב, א.
147. דיניאל א, יב.
148. איכה א, ד.
149. תהילים כה, ג – ד.
150. משלי יב, כ.

151. יקידא ז, ב.
152. שם ז, א וברש"ג.
153. יקידא ז, ב.
154. ב"ב עט, ב.
155. ויקרא ג, ג.

תָּאוֹהַ בָּאָה: יְגִבּוּ לְדִבָּר יְחִיבָּל לוּ וַיֵּרֶא
 מֵצָוָה הָוָא יְשָׁלָם: דִּתְוֹרָת חֲכָם מִקּוֹר חַיִם
 לְסֹור מִפְּקַדְיִ מָמוֹת: טו שְׁכַלְטָוּב יְתֻזְּחָן
 וְדָרְךָ בְּגָנִים אִתְּהָן: טו בְּלָעָרוּם יְעִשָּׂה
 מִמּוֹסָא דְּחַפְּיכָמָא מְבַיעַ
 " יְלָמַסְטִי מִן פְּחָא
 טְבָחָא: מִפְּקַדְא
 תְּחִילָה
 מִתְּחִילָה
 וְאַלְמָא דְּתִי
 יְאַמְּרָא מִתְּחִילָה

וותא: טושכלא טבא יהב חסידא וארכאה פקייפה דרבויי תיבר: טבל ערים מא בערך תיה
ראשי

בצ' עופין לרוג'ו, עץ מחיס סי' נאס: (ג') בז' בבר ייחב' ל'. ננוז מלמד מדנדי מורה, סוף מאסקן פלויו: וירא מצודה הוא ישולם. יקנאל: ומדרכט מהלט דורך, צ' לנדי יקנאל לו על (ט') זדרך בוגדים איתין. קעה לו ולומתיס: (ט') כל' ערום יעשה בדעת. מעשהה, גנון דוד, יקעטו למධוי קמאנ' נעריה נמלטה וגוי' (ט') מ' עיס' סמרלאן, חמר לו סי' סוף סטמפרן

גוזרת ציון

ח'בג. מלשון חבלה ומכה: טו) איתן. עניין חוק. כמו (אי) בז' לדבר. המוכיח מה ממצוחה ה', הוא דובל בעצמו. אבל הירא מן המצויה ומגדר מעלה, ישולם שכיר גם בעבר זה: (ד) טקור. הוא מקור הנובע חיים, כי היה מלמדו לסדר מהמוציאים המכיאים את תחת, והם העונות: (טו) שב' טוב. השכל הטוב שיש לאדם הוא יין אותו לחן בעיני כל, ועם כל זה דרך גדרים הוא חוש בagan. ולא יעל בעל השלב עם שבול' רב' חילון לפליטים מגרב' בהנא: (טז) בז' עזרום

אָבוֹן עֹזֶר א

מונאות כשבהבו, ויתכן שהוא הקובץ על יר' מות, והפשעים הם המוקשים: (טו) שבל'. ישיטכל לעשות טוב השכל, יתן חנו בעני השם ודוריו: בו דבר. המוסר ייחב' וישחתית לעצתו: וירא ודריך בגונדים איתך; וחוק ררכם, שהמשיכי לא יוכל כי היורא מן השם הוא ירא ממצותו: ישולוב. ה. כלים: (ז) תורתך. שהוא מורה לדור ממוקשי בשלום:

דבנו יונה

ואחתלוות כירחו לב השומעים להאמין בטבעותם. ואולם נוכח לפני שכל טוב והוא שכל אמרת, או של כל המצטרף לפועל, ענין שנאמר (הילס קיא ח) שכל טוב לכל עושיהם, יתן חן לבעליו, כי יאהבוהו לבבות ומכיתים אליו הבריות בעין ההדר: ודריך בוגדים איתן. כבודם ושיאם איננו רק בתוקף ובהתלה אימה, או מיראת הבריות את כחם ואת עוצמתם ייס, או את כבוד עשרם, ומהנייפט להם ומזוייפם לכבדם, ולא שיורדה לב המכבדים אותם על כבודם, ושיתהדרדו לפני מחשבותם. איתן שם דבר וכן ותשב באיתן קשו (רכישת טב א), לאיתנו (שפט יד כו) ולתקפה: אז כל עروم יעשה בדעת ובכלי יפירוש לבם בהיות מוחלוקת ביןם ובין חבריהם, כי רדו אלו הדורן מטה עצה להם וחופצים, ומתייעצים וולותם איך יעוזו ועל איהה דרך מרביתם חבריהם: תורה החכם מקור חיים לדור ממושך מות. כמו אקורי נובע את נזוליו בכל עת, גם החכם מוטריו מודרים בכל עת על כל בני אדם, ועל כל אלה ונענינים המודגמים לירם יהודשו חכמה ועצתם. לסור, מי שיזכה ונוצע בתוכחותם ודברי חכמתם, קשי מות: טון שכל טוב יתן חן, שכל האמת יתן תיקבל על השומעים מבלי דעתות, כי האמת יורה: ודריך בוגדים איתן. הטוענים מרמה ומעמיקים אותן לה פנוי, באיתן ובתווך הראות פנוי

דרכי חז"ל

טו) **כט** ערום יעשה בדעת. זה רוד, רכתיב: ויאמרו לו שורת חכם מקור חיים. עשרה נקרו חים. הקב"ה, ז) **לט** דבר ייחבל ג'. הוא היה אומר: אל תהי בו לכל דם, ואל תהי מפליג לכל רבי, שנאמר: כי לדבר חבל לו וגוו. (אדר'ג כו):

ל רקי'בוזו יתנו מזכה ואת-גנעעים חכמהן רדיין גרוו פושטא
 א הון מהבל ימצעט וקבא עליך ירבה בירנחא אהיה מצחא
 בתוחלת ממישכה מחולה-לב בעז חיים ואליז דטומלאן חביבי
 אונן אי-מיאלא מון עולא רקייה צער זרכנש וווב למסקנא יסאי ממויה: במן דטשדי למינדרה טב פון דתל
 ראשי

לכָבְדָן קַפִיָּה, סַעֲדָלָתָה קַופֶט וְנַכְלָתָם: (ו') רֵק
בָזְדוֹן יִתְן מַצָּדָה. מַלְוָקָת: וְאֵת גַּוְעַצְבִּים. וְעַס
מַקְרָבָן (שָׁמוֹן כ' כ), חַלְלָה כָּמוֹ מַעֲלָה גַּלְגָּלָה (ו' קַדְלָה
ח' ז'): וְעַצְנָחָרִים תָּאוֹהָה בָּאָה. מַקְוָמָה צָוָה,
לְלֻמְדָר מְחוֹתָה נָרָה, גַּעֲגָרָה כָּלָעָן מַיִיס. סַחְלָלָם,
שְׂנָה גִּירְקָמוּ בְּצִילָמָת גַּבְלָוִם, יְמֻנָּם, שְׁטָמָתָם מִמְנוֹ
מִמְּטָן מַעַט: (י') תָּוֹחַלָת מִשְׁבָּדָה. מַנְעָנִים גַּמְנוּ
לְלַפְלִי וְלַעֲוָתָה: מַחְלָה לְבָ. מַכְלָה מַולִי

אוצרת ציון

(ג) רק בודון. מי שמעשו רק בבודון וברשותו, הוא יותר מרובה בין בני אדם. ועם אנשים העשויים מעשייהם בעצה ובמתחן עליהם חמצא הכמה, כי לא תבוא מרובה על ידים: (אי) חוץ מהבעל. הון הבא מהבעל, רוצח לומר לא מגיע כפס כי אם מגול וחמס, ההון הוא ימעט בכל עת ולא תתקיים. אבל הקובץ הון על יר, רוצח לומר עם מלאכת היד, ההון הוא יתרובה: (יב) תורה. המיחיל לדבר מה והוא נשכח ומהחרת לבוא, היא לו לכרא לב, וכאשר באה התואר היא לו לעצ המגדיר חיים וירופא מכאב הלב:

ביבן עזרא

כעינן נר ה' נשמת אדם (עליל כ כו): '(רכ בדורון. בעבורazon שיזור איש על רעהו, יתן המיד מצה' אותן לרגלי' (בראשית ל ל) בעבור טורה וגליל: ומובילה, ככלומר הזדון גורר המצאה: נועצם. שעוזנו (יב) מחהה. מפעלה, פירוש מי שתויהת נסחנה שלאי עשו בדורון עמם חכמה, ואתם כמו ועם: שהשם ישכנם, ולא יכול להשיג התוחלת, תון (א'ז) פחדך' ימאנט, בגונלה ובגונבה לא יאלת: ובוגען חולי ללבל המתהילן: עזע הייט. בכאץ מראץ. בו פחתם

四百一

רבנן זונת רשותים ידיעך. ירימה נפשם לנו שידעך בסופו, שארו תחלי בשםן או בשעה, וככלוחם ידיעך, וכן נשפ הרטש תליה בקיום הגוף, כי אם הנוף היא שמה ומחלחת לפעם בעולם הזה, ובכלות הגוף תלה שמחה גם הוא באכזרון הולכת: זרכ בדורן יטנו מקרים בטבע הדורן המצאם, ולא יפעלו על פיו

הנ"ל ח' י"ט

יב והן מדברי ימיטע וגור. אם עשה אדם תודתו חבילות חבילות מתמעט. ואם לאו, קובץ על ידי ר' ירובה. (עיירובין נז.).

יב ותוהלה מטושכה מהלחת זב. כל המארך בתפילתו וממעין בה, רופך בא לירוי כאב לאב, שנאמר: תוחלה מטושכה محلת לב. מא תקניתה, יוסק בדורות שנאמר:

ען חיות היא מודחיקם זה. (ברכות לב).

ו-תוהלה מטושכה מהלחת זב. וזה המארך אשנה ונוטלה לאחור זמן. וען יסידי תאהו באא, זה המארך אשנה ונוטלה לאלאת. רבר א/or: תוחלה מטושכה, הוא גוד שמנש ומל-

וְכֹל־עֲצֵיכֶם תִּגְשֹׂו: לְדֹהֶן לַרְבָּב וּמִצָּה
תְּצֻוּמוֹ וְלְהַבּוֹת בְּאָגָרֶף רָשָׁע לְאַ-תְּצֻוּמוֹ
בַּיּוֹם לְהַשְׁמִיעַ בְּמִרְזָם קְוַלְכָּם: הַהְכֹּה יְהֹוָה
צָום אֶבְחָרָהוּ יוֹם עֲנָוֹת אָדָם נְפָשָׁו הַלְכָה
בְּאָגָמָן רָאָשׁוּ וְשָׁקָ וְאָפָר יִצְעַל הַלְוָה
תְּקַרְא־צָום יוֹם רְצֹן לְיהֹוָה: וְהַלּוֹא זֶה
צָום אֶבְחָרָהוּ פְּתַח חַרְצָבוֹת רָשָׁע הַחֲרָר
וְגִיחָבָנוֹ אַתָּה קְבָעֵנוֹ
בְּכָבוֹן וְכָל מְקָלְחָנוֹ
זָהָן סְקָרְבָּנוֹ: דָּהָן
חֲרוֹר וְלִמְצֹאוֹ אַתָּה
יְלָמַדְךָ בְּכָרְטָמָא
שְׁעָנָא לְאַתְּחָנָן
יְנִין קְאַלְן לְאַשְׁכָּנָא
רוֹפָא קְלָכוֹ: הַמְּדָא
אַתְּעִנְתָּא דְּרָעִינָא
וַיָּמָא דְּסָמָפָן אַנְשָׁא
גָּדוֹלָה גָּדוֹלָה

גומן בפוף ומל סקא וכטמא באית הלא אתו קה פעניט וומא דרעו בא בה מון זי ומלא דה היא פעניטה דרעדנא בה פדרו בענישת רושא שרו קטרו כתבי דין

לכוף מוגננון ולחוץ ידי נזיך. למגנון כו"ה כמוין מהט כפוף ולדין לו דגש, וקורין לו הי' י"ס נלע"ז: הלווה תקרה צום. לתמן חמיהה, לפיקח הס"ה נקדוח מנען: קפם: (א) חרצעבותה, (ב) קיפוקו ומיוקו: (ב) גלגולות, (ג) גלגולות, (ה) או חמיהה. בלבול סמן

מצודות דוד וכל עצביכם. כל עצבן התענין תלחצו להסירו מכל ובלבדים המשחמים: (ד) דן רורב וגוו. באמת הגזות היא סיבה לכם לחוטא, לדריך ולהתקוטש זה עם זה והחוכמה בגזרון, כי הדריך להתאסף יחד בימי הגזות, והאדם מוציא עם שונאו ומתקוטט עמו ובאים לידי הכהה: בגזרון רשות, כי כשמה בה קרייה אגרוף ורשע (פ' ג' פ' ט' י' זשך). ירעה עבה: צייר, מלשן מצע טככים: (ז) פחה. עניין ההורה: תריצבות, עניין קשרו בסביבם. מלון עצבון: חאנשון, תלחצו ותרוחקו. כמו זה העם (על' ג': ז' ו' ו' פ' ג'). עניין מריבקה. כמו בדעת מצה (על' ג': ט': א' באנדרט). כן קרא הר' הכהפה בעיטה. וכן באכזרוך. פשט מל' (ט): במרות. ליס הרומים: (ט) הַלְבּוֹן. מלשן בפיהם והשפה: גמוץ. הוא הפוך מן גמא והוא שם צמח דר, וכן בפה מן (על' ט' י'): זשך. ירעה עבה: צייר, מלשן מצע טככים: (ז) פחה. עניין ההורה: תריצבות, עניין קשרו בסביבם.

היום הפתיעו לנו יהושע ו��סטן א. זילברמן הרכות, וכי בזה העניין ראוי להזכיר צום שבחר בו, וחוויו ופרש שהוא יום שהארם מענה נושא בתענית: גזע. האם מה שהארם כפוף דרכו למיטה בהכוניה עצמה הנוגן ויצ' החתו שך ואפר, וכי לה תקרה לה' מקובל ביום רצין: (א) הילא זה. כאמור זהו עין הצום אשר אבחר בו, שיפחת ביום ההוא את קשיי הרשע, הוא לומר לבטל והקשר לבב ישעה: התר קשו אגודות עצי העול אשר והכו לחת על

רְדִיק יהשמע במרום. אתה צועקים בתפילהכם, כאילו אתם שופכים נפשיכם לפני. ואינו כי אם דרך מרמה, אילו אני יודע לבככם: (ה) הכוון, אין החום הנרגזה התענית מלאכול ומלשותה, וכפיית הראש כמו האגמון, והוא הגומא שכופך ראשו, ולא הצעה השק והאפר. כי אין המשימות האלה נהחרותים ונרצחים לפני, אם לא בלבנשבר ובמעשים טובים ושוב מרדיכים עימם: (ו) הָא זה, חרוצבות רשת. קשורי רשע, וכן כי אין חרוצבות למותם (מלחס עגד). כי מעשה הרשות נשיחוזק, רימה לקשר אמיין שלא יכול אדם לפתחו ולהתיריו כי אם בטורה גורול; וככל הענן במלות שנות ואמד הדת אנדרות מותה. מונכם, כמו ועצברך בבית נקרי (משל ה. ג). כי מן גיע האדם ועצבונו. זו גוש צדי עזביכם לחפהור יהיאה, כרגש קרו"ף מקדש שם טו ז), והודומים להם: מן לא יגוש את דעהו (בדריס טו ב), ובאו וושו. ומן החימה שתרגם אותו יונתן וכל תקלחון לל"ט. ומן החימה תרגם בשיין, כמו וגש אליו יהודה ז מלכין, תרגם כמו בשיין, כמו וגביך לותיה יהודה: (ז) חן ושתיurd (ז) שתרגמו וקריב לותיה יהודה: (ז) חן ב. הנה אין צומכם כי אם לריב ומצה, זאיך אריצה ר: בגאנזר, ידווע בדורבי רוכתוין זיל כאומරם בעלי ופיט, וחולחו: פיטום. כמו הבאים, והכ"ף כ"ף האmitt, כ"ף הטעעה לי כיטום (בדاشית ה. ל), והודומים לו:

דְּגָנָם יִתְהַנֵּן

תען
אתה
אפק
לעת
צ'יך
הו...
תען
במם
הו...
ב...
ה...
ה...
ה...

תִמְדָר
וְלִבְית יַעֲקֹב חֶטְבָּה
יַדְרֵשׁוּן וְדָעַת דָרְכָה
צְדָקָה עֲשָׂה וּמְנֻחָה
יְשָׁאַלְנוּ מִשְׁפְּטֵינוּ
יְחִיפָצָנוּ גָלְמָה צָמָנוּ
וְלֹא תְדַע הַן בָּא
אַנְחָנוּ צִימָן וְגַדְמָךְ (לֹא)

ר' ש' המכמיס אל שנגטס פטען, שנגטס מלמוד עולא זון: נקיימים: כגוי אשר צדקה עשה ונגו'. כך שומלט ווילכ' בית יעקב החטאתם. לנו עמי טהראן טהראן ווינס מותמי מיד מספטני ניך ווילן דעתם לקיימים: (ג) וכטאנן שנגטס (נמי נג': (ב) ואותי יומם יידרשון. עגנון גמיס ווילן עגנון מומלייס ל'מה צמננו ווילא דראיית. ווילן הווערלן כון מוש זומנסס ממןנו מפקן, כל חפי זאנטנמלר (מאטס עם (ו) איפטומו נפיטיס: ודעתך דרכבי ייחזקאלן. ספיטיס לאטטול פורטום למכמיס קטללו רוייס.

מצודת ציון

כלומר כל אחד מכמ' ידרשו וימצא רבר החפץ בו ותאותו אלו, וישוק בו להציג ממנו צער הענית, ולא שט לבן לשוב לה:

יד"ק

ראינו שהושענו: והחטבה דין ביום צומכם. ואין
אראה צומכם ואינו כי אם למרייה. כי ביום התענית
יאספו העם ויראה אדם בעל חוכם, וישראל ממן הפכו
כלומר חוכם, כי ימצענו ביום התענית, ואם לא יתן
ינגעש אותו וירתקנו עד שיתן, וגם ייכנו באגרוף רשות
אם עינה לו שלא כרצונו. הנה כי אין צומכם כלל
כי אם לצרכיכם:

ירשי חז"ל

קורא על עצמו שחוק לרעהו אהיה קורא לאליה ויענה. ר' יהונתן: בקשה מפרק לא עתניש את החכמים. י' ר' יוחנן: בית המדרש ודורש: ואומר יום יומם ירושנן, כי ביום ודורשין אותו וככליה אין רושן אחרון, אלא לומר לך כל העוסק בחורה אפלו יום אחר בשנה, מעלה עלייו הכתוב כאילו עסוק כל השנה כולה. (תגונה ה:)

ען נעולי' על ידי שגדרו ישראל במצרים עצמן מן הארץ
ונגאלו ממצרים מתוך כה (שיר שם, יג) 'שליחיך' שלוחיך
בקמה דאת אמר (שמות יג, יז) 'ויהי בשלחך פרעה' רבי הונא
בבשם רבי חייא בר אבא אמר שרה אמרנו ירצה למצרים
ונגדורה עצמה מן הארץ ונגדרו כל החשיטים בזוכתה יוסף
ירבד למצרים ונדר עצמו מן הארץ ונגדרו ישראל בזוכתו
אמיר רבי חייא בר אבא פראי היה גדור ערוה בעצמו
ונגאלו ישראל על ידו לרבות הונא אמר בשם בר קפרא
בשביל ארבעה דברים נגאלו ישראל ממצרים שלא שננו
את שכם ואת לשונם ולא אמרו לשון הרע ולא נמצא
ביביגין אחד מהן פרוץ הארץ לא שננו את שמן ראיון

וחותם, שהחין פרדס ומנונים עם פרי מגדים כפריים עם נרדדים נודר וכוכם קנה וקמן עם כל עזיז לבונה, מושך אהלהות עם כל ראשי בשמי גנים באור מיס חיטט', על ידי שגדרו ירושלם במרתירים עצמן מן הערויה נגלו ממצרים, כאמור: "זן גנול... גל גנול מעין החוס". מותקך: "שליחיך פרודס מנוניינס", זוכה לכל השבחים האמורין, ודorous "שלחוּך"— "שלחוּך", כמו דעת אמר — סמאמר הכתוב: "ז'יהי בשלח פרעעה את העס", וכנדרש נשמייר כ. ב. וועד). על יציאת ישראל אל כל השבחים שבולום שהיה בהם ביציאתם ובכל השבחים שזום להם במדבר ובארץ ישראל אל מצרים מתחוץ שיצאו מצרים, והכל בזכות זו, שהיו קדושים ופורושים מן העירות במצרים. והגס שהמצרים חזרו בעיריות זו נדליל כב. א. עיי'ש), זוכה עודשה להם לשומר שם בטהרחות זגניותם, כאשר — בכבי הונא, בשם רב כי חייא בר אבא, אמר: שרה אמנו ירדת — ראשונה — למצרים, עם בכדרם, בעת שהייתה הרעב בארץ, וגדרה עצמה מן הערויה — שלא הבעל לפרעעה שנלקלחה לבכיהו, שהתקפללה לה, להנצל מידייו והי' שלח מלאך ועל פיה נגע הי' את פרעה נגעים גROLים עד שלחה מביתו מכל גנוע בה, ווכו ירושלם בניתה בעת שהייתה במצרים — ונגדרו כל הנשים — ירושלם במצרים מן הערויה — בזכותה;

ובכן – אמר רב כי ה'יא בר אבא: כדאי היה גדור ערוה בעצמו – שהה בישראל
במצרים – שנגאלו ישראל על ידו – שם, מלבד שאר זכויות מעשיהם טובים שהיה להם שם.
ככאשר – ר' הונא אמר בשם בר קפרא: בשליל ארבעה דברים – טובים שהיו בהם
לזונות – נגאלו ישראל מצרים: שלא שיינו את שם – משמות עבריים לשמות מצריות,
להיות כשבניהם הנכרים. ואת לשונם – העברית שהיתה בידם מאבותיהם לא שיינו ללשון מצריות,
ונס זה כדי שלא תלכט בדריכי עבדיו האלים המצריים עיי' תנכ"א ר' כ-כ), ולא אמרו לשונך הרע
זה על זה, ולא נמצא בינהין אחד מהן פרוץ בערוה; "לא שיינו את שם" – ר' אובן

ישם ברכות אמבר פון ליברמן ברכה מדרשו

וְהַיּוּ מָسִף בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחֹזֶל הַיּוֹם.

ה. דבר אחר יצאה בן אשא ישראלי' הדר הוא דכתיב (שיר ד, יב) 'בן נערל אחוי כליה גל נערל מעין חתום' אמר רבי פינחס גל נערל אלו הכתובות אין נערל אלו הבעולות מעין חתום' אלו הזקרים פנוי בשם רבי נתן אין נערל גל נערל אלו שני בעולות בדרכה ושלאל פדרפה. דבר אחר אמר רבי פינחס בשם רבי חייא בר אבא

קסוטו המדרש
זה את המזרחי דיאט-
באגאנטי שטוחה
ה. ראה שחויר ש-
ויש במטסרים ח-
חקווי הקי' ח. חס' ט-
ען געל געלן חרטום
מיטלה לא פטה פטה
בדראג. ג. ג. כ-
שהשידר. ג. ג. ג. ג.
כלל ג. ג. ג. ג. ג. ג.
קכט. פדריך פ-
(ששלון). ג. ג. ליש-
קאנט קאנט. בושלו. ג.
ענין שמורי ב. ג. ג.
ענין אברטולו
ענין ביר. ת. ר. (ניינא).
ענין א. א. א. א. א. א. א. א.

חכמים (ועי'יש ע"ד), רבינו יצחק אמר: באגרוף הרגו, שנאמר כאן: "ויר", וזה בagaraה. כמה דאת אמר — כמאמר הכתוב: "ולhalbוט באגרוף רעש", להבות את עושה רעש באגרוף. רבינו לוי אמר: במיטרין — בפודום — של ישראאל הרגו, בהזכורת השם המפורש עלייו, וכוסודות קבר אוותה, שלא יכול סוד מעשיהו, והוא שנאמר כאן: "ויטמננו בחול", טמן אוותה בסוד קחלם של שראל שאים מגלים סוד והולכי רכלי, שהם משולדים בחול, כמה דאת אמר — כמאמר הכתוב: "ויהי מס' בני ישראל בחול הים" (תנ"ח שמות, ט). ומזכיר הרגו זה הוא אביו של המקלל האמור כאן בפרשנונו באבמו.

ה. דבר אחר: "ויצא בן אשה יתירה וואן איש מעיר בתרן כי ישראל... וואן אמר שלומית בת דברי למשה זו" פרנס המכוב את האחד הזה שלא היה מכשורי וחסן שבישראל ולומר שישראל היו גודרים בערונות אף במצוות רך היא היחידה שהטהה, הדא הוא דכתיב — במליצת השיר שהקב"ה משבח את נססת ישראל: "גן גנול אחוחי כלה, גל גנול מעין חותם", אמר רב פנחס: "גל גנול" — אלו הבתולות, "גל" מלשון גכבה, מקום שלא נהרס ולא נורע מעולם או מלשון "רלה" בארכאית, ולשבח בתולות ישואל שהן גנולות וצנוגות וגדורות מעברה: "גן גנול" — אלו הבתולות, "הנשאות" (מכילה בא, דספה פרשה ח), שכל אהת היא בגין חרות וזרוע שהוא גנול מלבייא אלו איש דר. ולשבח נשוי ישראל שהן גנולות וצנוגות וגדורות מעבירה ומקורות השםitelcablinon belde: "מעין חותם" — אלו הזוכרים, שבשם של בחורי ישראל שמעין זעם החום מדבר עבירה.

או — תני — שגה, הבריתא נשניתה — בשם רבי נתן: "גן גנוול", "גָּל גַּנוּלֵי", ממש כפול ומשונה זו מהו, אלו שתי — מני — בעילותות — שבאה, שמון ודין "בעילה" (כਮובאות ביבמות פג), בדרכה, ושלא בדרכה ולשבחן של בנות ישראלי הוא, "לפי שבגוז של גויים משמרות שעמן ממקום עורות ומפרקיות עצם ממקום אחר" (בירס, ח). כדי לשמרו בוחלהן וכדי לא להזעבם

דבר אחר אמר רבי פנחס בשם רבי חייא בר אבא: "גן נעול אחותי כליה, גל נעול מעין

הַרְעָשָׁנָא מֵר (שמות יא, ב) 'דָבַר נָא בְּאֹזֶן הַעַם' אתה מוצא
שְׁחִיה הַדָּבָר מִפְקָד אֲצָלָן כָּל שְׁנִים עַשֶּׂר חֶדֶשׁ וְלֹא הַלְשׁוֹן
אֲחָד עַל חֶבְרוֹן וְלֹא נִמְצָא אֲחָד מֵהֶם פָּרוֹז בָּעֲרוֹת תְּדֻעַ לְכָךְ
שְׁחִיה כִּن אֶתְתָּה וּפְרִסְמָה הַכְּתוּב שָׁנָא מֵר (וַיֹּאמֶר כָּד, יא)
וַיֹּשֶׁם אֱמֹן שְׁלָמִית בַּת דָבָרִי לְמַטָּה דָו'.
שְׁלָמִית דָא מֵר רַבִּי לוֹי דְתָנוֹת פְּשָׁطָא בְּשַׁלְמָא שָׁלָם

אליהם במו פיו — **בלשון הקדרש**, בלשון עברית, כפי שהיא מרכבתה בפי בני יעקב, בכיתו, באופן שלא דיבר בן שום אדם בעולם. רק הם מפי אבותיהם (וכבכיד צג, י), ומכך יידעו להזכיר בלשון פיר, ועל כן שם בני ישראל עברים:

"ולא אמרו לשון הרעם" — כמו — **שנאמר** — בדברי ה' אל משה בטרם הוציא את ישראל ממצרים: "דבר נא באזני העם ישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רועתה כל' כסף וכלי אהב", ובआחתם אמרו (שם יב, לח—לו): "יונני ישראל עשו בדבר משה ישאלו מצרים כל' כסף וכלי זהב ומלות, וה' נתן את חן העם בעני מצרים וישראלים, יונכלו את מצרים", וכוכש גורל למאוד הוציאו ישראל ממצרים בדבר הזה, ובנסיבות — אתה מוצא שהיה הדבר — זהה — מופקד אצלך — בסוד בינויהם מבלי שהמצרים ידעו שצאתם היה לעולם והברוש הוא כדי להוציאו מדם לעדר. ואני מצרי לא ידע ולא שמע מהה אך של איש מישראל ידע הדבר עד אז — כל שנים עשר חדש — מאוז דיבר ה' אל משה בתחילה בסנה ואמור לו (שם ג, כא): "יענתתי את חן העם הזה בעני מצרים ותיה כי תלכו לא תלכו ריקם, ושאלה אלה משכנתה ומוגות ביתה כל' כסף וכלי זהב ומלות ושמות על בניכם ועל בעניכם ונצלתם את מצרים", ונאמר שם ז, כת—לא). שמשה ואהרן באו ואמרו לישראל כל מה שאמר ה' להיות ולעשה, ומוטט ה' במצרים בכל המכות והਮופטים, מכוא משה ועד עצת בני ישראל היה במשך שנים עשר חדש (עדות ספ"ב), ולא הלשין — אחד — מישראל — על חבירו — בפני המצרים לומר עליו שהוא השוד שלא להזהיר מה ששאל (עי' העורו).

"ולא נמצאה אחד ממהם פרוֹז בערָה", תדע לך שהיה כן, "שהורי" (במייר, שם). רק — אחת — בלבד — היהת — מבנות ישראל שנבעלה לנכרי — ופרשמה הכתוב — כדי להודיעו שבון של ישראל שלא היה בניהו אלא זו בלבד" (שהשי', שם). זהו — **שנאמר** — כאן בפרשנו: "וַיֹּאֶת בְּאָהָרֹן יִשְׂרָאֵל וְאֶתְנָחָן אֲשֶׁר מִנְרִיב בְּנֵי שִׁרְאֵל ... וְשָׁם אֱמֹן שְׁלוּמִית בְּתַת דָבָר לְמַתָּה דָן", שכן האריך הכתוב פלוטס בו דבר שאינו מעنين חטאו וענשו, בנקבו שם ה' בקהלת, ולגלות בו ובאמו את הבהיר הזה, ולהאריך ולומר בו "וַיֹּצֵא", לומר שיצא זה מכלל כל ישראל כולם (ופית'). בודר זהה שהיא לאמו ולא היה לאחת מבנות ישראל כוון במצרים.

שלומית, זה שם של זו, וכדריכם של חכמוני לדרש בשמות בני ארם המזרחים במקראות רמז להם ולמעשיהם לשכח או לגנאי עyi ביר מ.ב. ו/or"ב, ב. ח). דרוש בשמה של זו רמז מרדה הרעה שהביבה לוי קלשון זה, כמו — **דאמר רב' לוי** — דהות פטטה — שהיתה פטפטנית, מרדה רעה באשה (עי' ביר, י, ב). והיא עברנית ודויה לעונש כשהיא "מדברת עם כל אדים" (כתובות עב). ועל שם זה נקראה כאן "שלומית" מלשון "שלום". שהיתה מדברת עם כל אדם וקוראת לכל אחד:

מסורת המדרש
כ"י פי הסדר בלה"ק
ושמעון נחתין ר'אובן ושםעון סלקין לא קיו' קורין
לייהודה ר'פא ולא לר'אובן לויליאני ולא ליוסף ליסטיס ולא
לבנימין אלכסנדרי לא שנוי את לשונם להלן כתיב (בראשית
ז, יג) ז'יבא הפליט ויגדר לאברהם העברי וכאן (שמות ה, ג)
יעיאמרו אלחי' העברים נקרא עלינו וכתיב (בראשית מה, יב)
כ"י פי המדבר אליכם' בלשון הקודש ולא אמרו לשון

ושמעון" — שםות אלה אתה מוצא בתורה שהם נקראים בשם — נחתין — יורדים למצרים,
שםות עבריים להם וכל זרים, ככתוב בפදש ירידתם למצרים (בראשית מו, ח—כ). וגם — "ר'אובן
ושמעון" — שםות אלה שלהם של דרום אתה מוצא מקרים בשם שם — סלקין — עולים
מצרים, אותו שם של שבטים הנפש מירודי מקרים הם שםות ראש המשפחות שעל שם נקראים
ויצאי מצרים, ככתוב במפקד שבטים במדבר על שםות ראשי השבטים. "ר'אובן", שמעון" (במדבר א),
ובמפקד משפחותיהם בסוף ארבעים שנה, בערובות מואב, כמו שבירודתם נקרוו בני "חנוך ופלוא
וחצירן ורומיי" ובני שמעון "מנואל וימיון", כן אז הם נקראים "משפחת האנוכי", "משפחת הפלאי",
"משפחת החצוני", "משפחת הכרמי", וכן "משפחת הנמלאי", "משפחת הימני", וכן לכל שבטי
וממשפחות ישראל, שםות כל איש ראש מישראל, שכחום במצרים בין המצרים — לא היו קורין
— להם ולזuumם שםות מצרים חילופי השמות העברים, כמו שכמי הcharisms כישראל מושובדים
ונתוננים בקשר הדומים יש אשר משנים לשם רומים וקוראים — ליהודה — "ר'פא", או
"ר'ופס" (בדפני, יפ"ח), ולא לר'אובן — כמו שקוראים ברומיות — "לולאיי", או לר'אובן בקשר
רומיי "ר'ופס" ולהודורה "אריה" שהוא ברומיות "לוליאני" (כמי שהשי' ד, ב, א. וכמו שכן הוא ברומיות),
ולא ליוסף — כמו שקוראים לו ברומיות — "לייסטס", או "ליסטום" (בדפני יפ"ח), ולא
לבנימין — כמו שקוראים לו ברומיות — "אלכסנדרי", או "אלכסנדרה" (כשבישיר, שם), אלא
ולם בשמותיהם העברים הראשונים:

"לא שנוי את לשונם" — שכן — להלן — שם, באברהם אביהם — כתיב: "ז'יבא
הפליט ויגדר לאברהם העברי", מהו — משמעו של — "העברי" (פס"ד, ג), "שהוא משיח
(=דובר) בלשון עברי" (כבר מ.ב, ח), בלשון בני עברה, או בלשון שבנה השתמשו אבותיהם, נח ואדם הראשון. והוא הלשון שבנה
הקודש, לשונם של שם ועバー, הלשון שבנה השתמשו אבותיהם, נח ואדם הראשון. והוא הלשון שבנה
ברא הקב"ה את עולם וביר מ.ב, ואחר דור הפלגה, שאז בلال הארץ את שפת כל הארץ בראשית אי,
א-ט). החזיק בלשון זו רך מי שהחזק באמונת שם ועバー, היא אמונה ה' אחד, והולך בדריכם
הטובה הוא אברהם. וכאן — בפרשת יציאת ישראל מצרים, בכוא משה ואהרן אל פרעה לדבר
אליהם מנצח, כתוב: "באו משה ואהרן ואמרו אל חי' העברים נקרא
עלינו לך ט... וnobach לה' אלהינו", שם נקראים "עברים". על שם שהם דוברים בלשון עברית, שלא
בלבד שהם מבני עברה הנורא ובבני עבר בן שם אלא שגם הלשון עתיה היא לשון עברית, שהיו בני
ישראל דוברים בה, וכתיב — בבני יעקב שכן הוא. שכן בתוווע יוסף אל חי' הוא מוכחים להם
הליוכחה שהוא יוסף אחיהם ואומר להם: "וַיֹּהֵן עִינָכֶם רֹאוֹת וְעִין אֲחֵיכֶם כ"י פי המדבר
אליכם", כל אותן ימים הם שומעים אורו מדבר ולא מקרים אורו ועזה מוכחים לדם את דורותם בפי
שהוא מדבר אליהם. כי עד עתה היה "המליק בינוותם" (בראשית מ.ב, ג. ועי' ביר צא, ח), ועתה דיבר

פרשת צו

וקטנות. כי שלא שינו את שם מתואר 'אדם', אף דם מירה המורה על השפנות ולא היו בעלי גאות. כי שלא היו פרוציטים בעיות העדר התואה. ר' שלא שינו לשונם מלכובם לקיים וודבר אמרת כלכבו, ולא היו להוטים אחר הממן והי' משא ומתן שלהם באמונה.

וזהו כוונת בעל הגדרה מה נשתנה הלילה זהה, שהוא הגלות הזה, מכל הלילות מכל גילות שהאריך זמנו ונסתה הקץ, ותרוץ לו כי ר' מרות אלו הם סיבת אריכות הגלות, א' העדר השלום ומיצאת מצה ומריבכה, וזה שבכל הלילה אנו אוכלי חמצ' ומיצה הלילה זהה כלו מצה', ככל עיר ועיר. ב' הממן, וזה שאמר 'שבכל הלילות אנו אוכליין שאר יקות' שלא היו להוטין אחר הממן כל כך, והוא מסתפקין בירקנות כדאיתא במס' עירובין (יכ) אילכא קורמא באגמא, ויהללה הזה כלו מרור רמו לאיסיפת העשור הממר רחי' בעליין. כי התואה, זה שאמר 'שבכל הלילות אין מטבלין אפילו פעם אחת', כי הטבול הוא דרך בעיל תואה שייה' תאבים לאכול וכו', והוא יכלין לדור בעולם עין במס' סוטה (ה) וכיון שהמתוגאה חי' אין לו עור אלהי, בוראי הוא נמסר ביד יצור הרוח רח'יל', ביוון שאין הקב'ה עוזר לו להנצל מן היציר הרע עכ'ז הקדוש זלה'יה, וכו'). ב' מציגות התואה אשר בהם מבלה ימי' בהבל. כי הרורף אחר הממן ומכח זה כל ימי' אין לו פנאי לעסוק בתורה ובמצוות. ר' איש מדין ומריבה אשר כל מימתו לחזרה ריב צא ולמד כמה מי' מרות רעות תלין במדה זו, ועל כל פנים אית' מהנת אותו לעשות טוביה לנפשו.

ובזה נפרש הפסוקים צו את אהרן, כי הוא שוביינא דמטרניתא (ויק' פ"ג ע. ט.) זיאת תורה העולה, רומו לכנסת ישראל כמו שכחוב באור החיים הקדוש (ד"כ ע. מוקד). אשר כל הפרשה רמו לע הגלות, ורמו כאן קורא דורות מראש סיבת עלייתה מן הגלות.

יוסט יומט ויקרא אמרי שמו

מלשון חסרון, והכוונה שעשה מצות של בכוונה, ואם כן המצאות האלו אינם נשבחין במנין מצותיו לכל חלוקא דרבנן הנעשים ברם' מצותיו, להתבלש בו בגין ערך עין בסה'ק דרך פקוריך, יעשה אותה מכל מצות ה', ר' של' שיקים מצות עשה ממש שהוא מצוה לעשויה, ואיזהו מצוה, אשר לא אלהיך ככל מה מצוה הצעה שלא עשנה, ר' ל' אותה המצוה הצעה שלא בכח' אשר' בשאר מחותן עניים נאמר, למען יברך ה' מצוותך ורוא בכוונה, בוגון מצות שכחה במחשבתך ושלא בכוונה, בוגון מצות שכחה שהוא בכוונה ומחייב כנ'ל, בינה המאשרינו כנ'ל. ואם דואת האדם שהשיות' מזמן לירדו מצות שכחה הנעשה שלא בכוונה, يولא ידע ואשם, ר' ל' או ידע נאגנה שבדוראי עשה שלא נעשה ב铦ת לי' בלבד, אבל עיפוי' נעשה בכוונה לשם מצוה, וזה שאמר 'אשר' תעשה, הינו אוthon מעשי ירך שעשית בכח' אשר' הינו במחשבתך וכוונתך. מה שאין כן מצות שכחה סגולחה להעלות אוthon המצאות אשר נעשה מבלי חוץ ורצון.

זה שאמר אוthon חסיד כשרה שאינה הי' לידי מצות שכחה, מילא הבון שיש תחת ידו מצות אשר לא נעשה במחשבתך ורצון, ואין לך ביטול מצות עשה גדול מזה, על כן ציוה להביא פר לעולה שיכופר לו עון ביטול מצות עשה, גם צוה להביא פר לשלים לשבח והוראה להשם יתעלה, שהמוציא לו רפואי ותעה ותורפה להשיב את נדה, עכת' בקיורו נמרץ, ויעי'ש כי הם דבריהם מתוקים מדבר ודרפ' ח'.

ועתה נבר ר' אלעוז בן עורייה, הנה מפרש הפסוק על מצות שכחה, ואם נפש כי תחתא', מלשון חסרון, כמו (מלט' 6, לכ) והייתי אני ובני שלמה הטעאים, שהוא

ענין זה, וכמו שדרשו ר' יוסי במסכת חגיגה (כ): אמר ריש לקיש כל העוסק בתורה בעולם הזה שהוא דומה ללילה הקב"ה מושך לעלי חוט של חסר לעולם הבא שרומה ליום שנאמר ואהאלת מני יומם יצוחה ה' חסדו ובليلת שירה וממי, וכן במס' פסחים (ג) דרשו קרא עס' קלע, ואומר אך חזק ישופני ולילה אור בעדני, וכי אמר דוד, אני אמרתי אך חזק שופני לעוזה ב', שהוא דומה ליום, עכשיו עולם הזה שהוא דומה ללילה, אור בעדני עיי"ש. ובמסכת בבא מציעא (טב):

הרי דעים זהו נשמה ללילה, ולכן מהאות ורדיפת המון, אמר הכתוב כל הלילה ונוג', רומו והם מון איין רק כל הלילה בעולם הזה שוזמה ללילה, ולא עולם הבא הרומה ליום בוקר, וכמו שאמרו ר' יוחנן אמרות (פי' מ"ט) שבשעת פטירתו של אדם אין מלין לו לאדם לא כספי ולא זהב ולא אבני טובות ומרגליות אלא תורה ומעשים טובים בלבד עיי"ש. וכך כשיתובון האור שהמן איין רק בעולם הזה שוזמה ללילה, בזה יintel מרדיפת המון.

גנומצא שחושב הפסוק סיבת הגאולה, וזה
'זאת תורה העלה', ר' ל' שע"י דברים
האלו תחתלה הכהנת ישראל. 'היא העלה,'
וזומו להכנה היפך הגאותה. 'על מוקדיה', רומו
להונצל מלשון הרע וכן מתאות המשגאל, והכל
'ב' התורה כנ"ל. 'על המזבח', רומו להונצל
מתאות אכילה כנ"ל. כל הלילה עיר הבוקר,
וזומו להונצל מודריפת הממן כנ"ל, וכן מכל
מתאות, כי כוֹלן ורק בעולם הזה הנמשלה
ללילה, ועל ידי שמיות כל הדברים הנזכרים
הפסוק תהי' עלית המלאות בגורמות בזאת
וורתה העולה. יаш המזבח תוקד בר', יש
רומו גם כן שיתן האדם אל לבו, כי אם לא
שמור את עצמו מכל התאותות, אש הניגנים
ותוקד בו ח"ג, וכן ישרוד עצמו מכל התאותות.

ו, מילא הוא נשמר משאר התאות, עין
בספרי יראים ותראה שכן הוא.

בן נגיד תאות המשגיל והעריות אמר הכתוב על מוקודה, הרומו אל התורה כל, ובזה ניצל מן העירויות, כמ"ש ברמב"ם ל סוף ההלכות אסורי ביאה (פ"ז א'יל) ובש"ע י"ע (פרק י"ט פ"ג) יתרה מכל זאת אמרו הנה עצמו ומחשבתו לדרכי תורה וידחיבתו בחכמתה, שכן מחשבת עריות מתגברות לא בלב פנוי מהחכמה עכ"ל. ובמס' ע"ז (ז) חנינא ור' יונתן הוו קאזרי באורח וא' רור לה' וכו' ניזל אפיקחא דבר זנות ונכפיה הנדרה ונקל אגרוד וכו' א"ל מנא לך הא, ריש"י דסמכת אנטפישן למיתתי הכא ולא חפתה מיצה"ר, א"ל מזימה תשمر עליך יינה תנצרכה (פסל כ י) א"ל רבנן לרבע מאמי מה וכו', וכי פירושא מרבד זימה החשמור לך. תורה תנצרכה עיי"ש. ובאבות דר' נתן פיק י') ד' חנינא סגן הכהנים אומר כל תנת דברי תורה על לבו מבטלין ממנו וכו' הרוי זנות הרהוריו יצח"ר והרהוריו אשת איש עיי"ש. הרוי דהתורה היא שמייה להנצל אאות המשגיל, ולזה אמר הכתוב על מוקודה להנצל מתחאות המשגיל.

ה' להנצל מתאות אכילה אמר הכתוב י' המזבח', בסוד שאמרו ר' זעיר במקצת מהנה (פ) פתח במזבח וסיטים בשלחן, ר' ג' ונירש לקיש דאמרו תורווייהו במנון שבית קדרש קיימים מזבח מכפר על אדם, עכשוינו של אדם. ועיין בסה"ק ראשית חכמה ומשער הקדושה שהאריך במאמרי ר' זעיר י' שלחנו דומה למזבח, ועל כן נגרת את אכילה אמר הכתוב י' המזבח', אה שיאיה שלחנו דומה למזבח, ובזה ינצל מתאות אכילה.

ונגד תאות הממון אמר הכתוב 'כל הלילה
עד הבוקר', כי לילה רומו אל העולם

א' מלכות עיי"ש. ולפ"ז זה יש לומר על
שהמלכות בגלות لكن נחסדר א' מכס"א,
ולתנ"ל יש לומר הו"א העולה, הרו"א הם
אותיות ו"ה מהשם הו"יה וא' מכס"א אשר
הם בgaloth ודי בזה.

הזהור לענין 'הוא הعلا' רומו לשפלות
הנפק הגואה, שוזה סיבת הגואלה
ווד שלא שינו שם כנ"ל בעולות אפרים.
ל מוקדיה', רמז על התורה, כמ"ש באור
קדים הקדושים (טט) כי נמשלת התורה לאש
הגה דעת אמר (יימ"ג, נט) הלא-ca דברי
וש. וכן תמצא שאמר רוז"ל (מעמ"ד) האי
דרבא מרובנן דרಥ אורייתא מרחתא ליה
אמר הלא-ca דברי כאש נאם ה', ואמרו
ל במש' ערךין (עו): אמר רב חמא בר חנניה
יעי ותקנתה של מספורי לשון הרע אם תלמיד
שם הוא יעסוק בתורה שנאמר (מעל ג יט)
פה לשון עץ חיים, ואין לשון אלא לשון
ע שנאמר (יימ"ג, ט) עץ שוחות לשונם, ואין
אל תורה שנאמר (מעל ג, יט) עץ חיים היא
וחזקים בה, ואם עם הארץ הוא ישפיל
תו שנאמר (טט ע, ז) וסღ באה שבר ברוח,
אתה בר, חנינו אמר מפיר את לו פגעה

במצרים שלא היה בהם דלטורין.

ל המובח', רמו להעדר התאהוה, כי הנה שורש התאהוה הוא תאוות המשגבל אאות אכילה, וכמ"ש השל"ה הקדוש (פע' מיטים קמ' ק) שקיביל מהגאון מוחרטש"ל זיל כי ללו שני התאוות נכלליין כל התאוות, כי ביאיה נוצר האדם וכן האכילה הוא חיית אדם, ואם אדם מקדש את עצמו בשני ריברים

זהו העולה', לשון מיעוט, רומו אל הכהנה שפלות היפך הגאותה, ויל' ה'ז' לשון מיעוט, עולה לשון גודלה, ורומו בכך מאן דאייה עציר אייה רב, ובואה יש לישב קושית התוטם' מס' זחים (פנ') דאיתא החט ר' יהושע אומר ל הרואו לאישים אם עלה לא ירד, שנאמר איה העלה על מוקדה, מה עולה שהיא דראיה אישים אם עלה לא חרד, אף כל שהוא וראי אישים אם עלה לא ירד, ופירש' זיל היא שמע בஹויתה תהא משעלתה על מוקדה. כתבו התוס' וק' דבגמ' משמע דהיא מיעוט ואו ולא ברורא עי"ש. ולהנ' ניחא בסוד כאן דאייה צער אייה רב, ואם הוא מיעוט מחזיק עצמו לאין וקタン, אז הוא רבוי וגדול, ועינן בסה"ק בן פורת יוסף בסופו וכו'.

סוד שחרר א' מסא עין בואה'ק (ז').
בהקדמת הואה'ק זהו לשונו: וסוד
מסא כ' בס' חו"ב ס' ו'ק הבניין מאידין
ברכבריה בסוד חו"ב דבריה שעשו סוד כ'
פופה דבסא עכ'ל, והנה לא ביאר סוד א'
שבסא, והנה במאורי אוור (מעליכם נא' לח'כ')
מסא נקרעת עולם הבריה כ' חו"ב ס' ו'ק א'
וחתר עכ'ל המאורי אוור, ועיפוי'ש וביאר נתיב,
זרוי זכוינו דאלף שכבסא וומז לכתה, ואמנם
ישער אמרי רשב'י הנור'ם בירושלים הנוסח

“הַמְּלָאֵךְ תִּתְּנַצֵּל מִן־יְהוָה” (במדבר כ' ט'); (ב) “פֶּרֶת קְדוּשָׁךְ וְכָל־עֲדָתְךָ”;

טו: ארבעה ראש שנים פרק ראשון ראש השנה

מעלה אoton עלמות עלינוים לאין סוף ב"ה.
רמזו
שיר השירים גבוה מאד, כמו הכליל זמר מצמצם האור בתוכו שבלאו הכי אי אפשר לארור להוציא קול הריאה [ה] בא משאיבת האיר, لكن נכתבה השירה אריה על גבי לבינה (מג'ל ט, ט) שהוא ג"כ אויר, ווד"ל. ותולעים מחמת שאין להם אויר בתוכם אין להם קול. ווערטה בני המן נכתבן ג"כ אריה [על גבי איריך] (מג'ל טס), כי באבור רעשיהם רינה (מג'ל ט, ט), רק בשיר השירים אין, שהוא גובה.

רמזו

בשחל אחרון של פסח בחול, לא אמר הרוב בשבת שלאחרון "אב הרחמים". אף שסבירו בשו"ע (ולימ' כפ', י) כשהסבירו חודש איר אומרים "אב הרחמים", מכל מקום אמר הרוב ד"ר שהזכירנו נשומות פעם אחת בשבוע זו, והיינו באחרון של פסח. משא"כ כשהל אחרון של פסח בשבת.

שבת לאחר הפסח

פסח שני וכרי"ת, זה שמעתי מר"י א' בנו בפנוי, ובקיים ולא בכיאור.
ואמר הוא ז"ל: מה שקוין העולם געלע מצוחה" — הוא טעות אלא "גאולה מצות".

קית. דבפסח היו כל השערים ומוחן עילאיין פתוחים ואח"כ ננעלו התרען ועריכין אנו לפותחן, ולזה

רין
בשם הרוב ז"ל: בשבת אחר הפסח עושין בעין מצוחה וכו', רמזו למצות הנאכלות עם פסח שני (פסחים ט, ט). ומנקבין החלה במפתחת, רמזו דתרעין פחתין עד

רשע באיה דבר, דהינו שלא היה לו יצה"ר גדול ולא שבר המידה הרעה הזאת, או קשה לו בגלגול הזה לשברו, אף שהבחירה בידיו מכל מקום קשה לו. וכן להפין, שוויה לו בגלגול הראשון מלחתה המדה הרעה ההיא, מקלין לו בגלגול זה שיהיה קל עלי. אך בכל שנה בפסח דנין על זה שנתרשל בשנה שעברה ופשע וכו', עכשו הוא קשה וחמור עליו, שבדרך שארם רוזה מוליכין אותו. והבא לתהר מסיעין אותו וכו', והבן.

רין

בשיר השירים אין יכולין להבין שום דבר, כי כל הכתובים קודש ושיר השירים קודש קדושים (יש ג' ג). והוא שכל הכתובים הם ממוצע בין עולם השפל לעולמות העליונות, ושיר השירים ממוצע בין עולמות העליונות לאין סוף ב"ה [לפיין] אין אנו מבינים.

ועוד אמר בלשון אחר: כל הנבאים היו מעלים עולם עולם השפל לעולמות העליונות, ושיר השירים

ביציאת מצרים בא אוור גדול, ואח"כ נטלך והולך מדריגה אחד מדריגה וכו' (פ"ט ט"ז פ"ט פ"ט). ובכילה הראתה בא האור מ"ט פנים של תורה ונסתלק, ואח"כ בכל לילה בא פנים אחד בה טעם, מחרכמת התבואה, וזה בפסח נדונין על התבואה^{טט}.

בחנוכה מלחמת שהוא במדרגות נמוסים המדרכן לבוא אוור גדול גבוה בא אוור גבוה בלבד א' שמאיר איפלו בעשיה דעשה. גם אמר טעם, למה בתחילת פסח ואח"כ שבועות ואח"כ סוכות ולא בהיפך, ולא זכווני.

בשם הרוב ז"ל, בפסח דנין מצד הנשומות. פירוש, שדרין את הנשמה באיזה מדחה היה לה קל לשבר הרע מאותו מדה. והיינו כמו שיש באדם שהיה בגלגול העבר של שנה זו אינו מועל בשנה אחרת.

פסח הוא גם כן ראש השנה ודנין אז את העולם (עמ' יט אס"א ט, ה). רק שהוא מצד אהבה, והוא מהיכל זכות שמחפשין ומהפכין בוכחות של כל בני אדם, ובראש השנה הוא מצד היראה ומהיכל חובה וכו'.

ובמה פעמים שמעתי: ניסן ראש השנה למלכים (ילא אס"א ג, ה) דהינו שמעידין למלחה מעלה ממוניים אחרים על כל דבר ודבר^{טט}. ואמר בשם ריב"ש, שקיים של שנה זו אינו מועל בשנה האחרת.

קטן. ב"בני יששכר" מאמרי הורדש ניסן (מאמר ח אות ט): "אמיר הקדוש מזוה פנחס ז"ל מקארין לפיה מה שהבנוי מכתבי תלמייו בראשמה", כל ההורף אחר הכביר וכור וכל הבורת מן הכביר הכביר רודפו (עי' יירובין ג). כן הוא מי שורצת לרבותה במאכלים ואוכל מטעמים ובחシリים מוכושים כדי שייהי רוחה לבוטמי, אז המאכלים מונחים מטה ומתחמעץ ח"ז פונסתו. ובcheinן שאוכלים מאכלים ללא מטעמים בכדי שישפיק לו מעתמן המזון, או המזון רוחן אחריו. והנה מכך המזנה אין בה טעם, אז דנין על התבואה להרבות מזונות לישראל עד כאן, כן הבנתי מדברי למלמידין. ונרמו לדעתנו הדבר נבואה (זומבו, ב, ב) וכותבי לך חסיד נעוריך וגוי לכמוך אחריו במדבר וגו'. הנה הלו וברחו ממקום המזון לאארן לא ורעה, מה כתיב בתורה (פסוק ג) קדש ישראל לה' וראשית תבואה. על כן זה הימ הוא ראשית התבואה לגודר על התבואה לטובה לישראל, אתה הבן^{טט}.

קיט. כ"כ גם ב"רגל מhana אפרים" (פרשת בא, ר' מה נקרה), ובಹקרמת "רכבת שלמה" ששמע כן מהמגיד מעוזריטש בשם הצעש"ט.

אלאי ג

זאתו דוד

אורים לנוידס. כי הוכיחו הנארך נעשה בלוט ובסתור אין מי דואיה, ושבועת השקר אין מי יודיע שנשבע על שקר, ועשיקת שכ' שכירות אלמנה וחותם הטהיר משפט גור, החלוא עשום על כי אין חדר מושלט לעילו כי הם החושי כח והלפה עוזרומ. וזהנה היה לא יוציא עם, כי אורה רואה הכל והוא רוער תעלומות לכי יודע בכל משולש, וכן אלשים להם גם מל המעשה. והוא בא להסביר להם על מה שאמור או איך לאלוד המשפט, כי כוה ישיב לומר הנה או ייקבלומשפט הגמול:

זגחת שי

וְבָשָׁבִים לְשָׁקָר. בַּבְּנִים עַם פִּירֶשׁ הַרוֹאִיה כָּתוּב וּבְשָׁבִים בְּשָׁמֵי לְשָׁקָר. וְשָׁקָר הַוְּדוֹר: וְמַשְׁיָה נָר. לְחֵבֶב
וְכָבָךְ קָמָא דַּחֲגִינָה הַהֵ). אָמֵר ר' שְׁמַעַן כִּי לְקַשֵּׁר דָּרוֹג שֶׁל גַּד כִּי־אָמַר מִתְּהֻרְדָּה, שְׁנָאָמָר וּמִסְרָה.

אבן עזרא

עַל-גָּלָה נְלֵךְ מִשְׁמָךְ: וּמְפִי. מְפֻטָּן גָּר:

(ב) ומוי מכְּלָכֵל את יומם בואו.ומי הוא שיכל כה
מוד בהראתו ליפער מן הרשעים: (ג) וטהר את
ר' לוי. לנדר שאמור לעמלה (ב' ח) שחמס ברית הלו'
דר ורפא כאן וטהר את בני לוי, וננדר שאמור (שם יב')
תנת' ר' לאיש שוד יעשה עד עונגה וממש נחמה לה
והוירת' עד ומהור. שא' מגני מהנה בזרכעל
המכחשים על המנאפים ועל השגיצים בשם לשר:

עמ' חטורים

לן שתמליכו בשמים ובארץ ובורח העולם (ברכות יג, ז) והריקותי, ב' מסודרא. והריקותי אחוריים הרב קדשו כו אלה, ואין והריקותי לכט ברכה מד בליך דיו א). אי אמרתו והריקותי לכס ברכה עיר ביל ר' ואומת לא חתם לקיים מוצווי על כן והריקותי אחוריים הרב: ר' הירקוני אמר פהבר, אהיך (רבנן ט), ב' גורלאן, לזרב:

ד"ק

זהו באש מצרף. טעם הוא על היום שוכר, כלומר אותו היום יהיה כמו האש שמצרף הseiים הכסן, כן ייכללו הרושעים מן הטוביים ויטופו הרושעים שארו הצדוקים. וכן אמר בבבאות זכריה (ז' ט) והבאתי את השילישת באש:

בוריות מכבדים. וכך הוביתה על מככבי הבנרים שמכבדים בו החכם מן הבן. הרושעים הם הכתם כמו שאמר רומייה כ' נסחם ענן לפני:

ושיב. כמו השופט ישיב לשופט את העם ולהכריל החביב מן הוכאי. כן יהיה אותו היום היה מצור ומטהר כסף ומעביר ממנו הseiים, והם הרושעים:

רגום

תקסב מלכי ג

קְדוּמָה בַּאֲתֶגְלִיּוֹתָה אֲרֵבָה
רוֹגְנִיה בְּאַשְׁפָא מִמְסָדָה
יְכֻבּוֹרִיטָה דְּמַתּוֹרִין בְּהָאָה
לְצַרְפָּה ?
בְּיִתְחָגָלִי
יְלִזְבְּאָה גְּבָרָה דִּי מַעֲרָבָה
וַיְמַדְּבִּי כְּסָפָא וַיְדַבֵּי יָרָה
בְּגַי לְיִי וַיְתַקְּקַק נְחַחְוָה
בְּרַבְּבָא יְכַבְּסָפָא וַיְהִי
גַּדְּם יְמַמְּרָבָן גַּרְבָּה
בְּבָבוֹ: דְּרַיְקָלִי גַּרְדָּם יְבָבָה
אַגְּרָבָן אַגְּשָׂי הַוְּנִיה וַיְתַחְבֵּבָה
יְרוֹשָׁלָם בְּיוֹמָי עַלְפָא
וְשַׁנְיָן וְמַלְאָכוֹמָן
הַוְּאַתְגָּלִי עַלְלִיכָּו
לְמַעְבָּד דִּינָא וַיְהִי
מִימָּרִי בְּכָוָן לְסָהָה
מוֹחֵי בְּחַרְשָׁיא וְבְנִיפָּעָה
יְכֻרְשָׁתְבָעָן ? שְׁגָנָן
בְּאַטְסִי אֲגָרָא דְּאַגְּרָיָן
אַרְמָלָא יְנָסָם וְמַסְטָן דִּי
בְּיָרָא וְלֹא רְחִילָוּ מְ
קְדוּמִי אָמָר יְיָ אָמָר יְהָוָה צְבָאות:

[ב] קירושין עא. ירושמי יכחות פ"ח ג, קירושין פרד א, ויקיר פ"ט ה' הפכו ג, במרובץ פ"יב, שושט פ"יב, אלהו רבה פ"ת. [ד] ויקיר פ"ד ר פ"ג א, במרובץ פ"ז ה, רב"ר פ"ד א, שהשדר פ"ה יא ה, איכה רביה ה' כא, במרובץ פ"ט ס פ"י ב, מתומה וקרוא ז, נשא

ר' ש"י
ובבודית מכבבים. כנורית של מכבבים שמעניר ולצון גוריות דרך הסמליהם ומוטה, כמו ל'גרא' נג'לה כל הקמסין קין יעניר כל הרכעה. גוריות, עטן (מלאיט עג ๔): (ג) וושב מצראף. יפניא מויו קון שמעניד להם הקמס, גלע"ז לירכ"ה צמייל"ה, עמקיו ליזים לנוֹרָה המדריך ומוטה כה:

מצודות ציון
 מצורף. עין וכן מסקם, כו' נקפק'ו ולו נקפק'ו (טס'
 מה ۲): וברורית. סס עט סמוקה, וו' וטפי' לו' פל' סס'
 וו' (טס': מכבשים. מלון נוכות: [ג] בס'. ס' ככפ': זוקק'
 זוקק': זוקק. עין וו' וו'רו', כו' ניקק' ענבק'ים (טס'
 י'): מגישי. עין פק'ה: מגדחה. רונה לנו' ממר' מטור'
 וכל' קרכט'ו נכלל': בגדרה. רונה לנו' דם וככל'ו
 י' ושרבה. עין מפיקת', וו' וטפי' זוקק' לו' (ו' וו' וו'
 י'): קדרוניות. מלון קדרון: [ג] ובשתקו. עין גן
 י' טטה. מלון טטה:

קרובן וחסורה בעורקה כרת וכוראו, לא כמו עכשו שחוינוים על גב מזחם לסת פוגאל ופונעב: (ד) וערבה ל"ה. או יערב לה' חשות יהודה כימי עולם הם ימי מש

ואין שותפין מקריבין מנהה⁴. ולכן בסוף⁵ אמר לו (שופטים ג, יג) "צילל לחם שעורדים" – זה מנחת העומר⁶, שהיו נחשבין לצבור וככליהם שוקל נגדר כל מרדין ועמליך, שככל אחד מישראל שוקל הרבה ויכלין להקריב מנחה, ושערדים⁷ ליכא בגין רק בעיצור ודורו⁸.

או יאמר שמנחה אינה בא בשותפין רק בצבור, ולכן בזמנם שהיו ישראל נחלקין לשתי מלכות לא ערבה "מנחת יהודה וירושלים", שהיו מקריבין בבמות והוי יהורה כשותפין. אולם לעומת זאת, שיתקיים נבואת יחזקאל לו, כי "ולא יהיה עוד לשני גוים וכרי ורעה אחר להאחר היחיר המקשר כולם כאחד, והוא נפרדין,

3. ילקוט שמעוני תקפ"ט: רבינו אמר "כימי עולם" – כימי נח שנאמר (ישעיה גד, ט) "כוי מי נח ואתה לי אשר נשבעתי", "ויכנסים קרכוניות" – כימי הכל שלא היה עבדה רוחה. וכן רמב"ם הל' עכ' ט ר' פרק א בביבא רקלאס על התפתחות עבדה רוחה בעולם: 'כימי אנטש טעו בני אדם טעות גדול, ונבערה עצה חמי אותו הדור, ואנוש עצמו מן הטוענים היה,חו היהת טוענות...' ככלומר, עד לאנוש לא היהת אפללו אתחלה של בעבורה וזה בעולם במסגדות טעו. **4. כתות הילקוט** לומר שהחמצב הד"ל" שלubi ישורול עקב לחץ א, ב ד"ה תקՐיבו: ...שאט ינדבר ובים להכיא מרין היהת השופקין היא, מה בק שיטים המשתתפים בקרובן ובין שורה אלף שנשתתפו בו: אבל קין המזבח הבדאים מן המזבחה – לב בית דין מתנה עליה ולפיך היא עולה צבור. **5. ויקרא ד, ו:** א"ל, בעשו כתיב כי ששותות וכחיבך בו נפשות הרוכה דכתיב "ויהי עשו את נשוי ואת בניו ואת בנותיו את כל נשותם העומר קלה בעיניך... א"ר אבחו ור' סימן דרכיב⁹: הוא שמעדה להם בימי גדורין שנאמר "וירא גורען דכתיב יירחי כל נש יצאי ייך יעקב וגור". אלא עשו שהוא עובד לאלהות הרוכה כתיב בה נשות הרוכה, אבל יעקב שהוא עובד לאלה אדר כתיב בה נפש אחת. וכן בלקח טוב שמות א, ו: "ויהי כל נפש" – נפשות לא נאמר אלא "נפש", לפיה שהצדיקים נקראו נפש אחת שדעתן דעת אהת...

– שהיו עוכרים לה, אחר והן אחת. אבל בשעו כתיב "נפשות" (שם לו, ז) – היו עוכרים לעובודה זורה הרוכה כדאמר במדרש². והוא אמרו "וירכה לה" מנחת יהודה... כי מי עלום" – שלא היה בהן עוכודה זורה בדורו של הבל³, והמנחה ערבה, שנחשבמו זה מזה ונעשה نفس אחד. וזה הכוונה בשופטים (ו, ז) "וירל' ישראל מאור" ואמר בkilokot (סימן ס) שלא היה בידן להקריב מנחה שנאמר (ויקרא יד, כא) "ויאם דל הוא וכרי", פירוש שלא היה ביגניה חיבור וקיים זה לזה שנפרדו זה מזה, שהיו עוכרים לבעל ולאשרה ולא היו מקושרים להאחר היחיר המקשר כולם כאחד, והוא נפרדין,

ובו יעשה הנשיה נדבה עולה או שלמים השנה (יח, א). והקשה הטורי אכן הא בחזקה נדבה לד'. נגמר הדין ואפילו הוי חזז (ישעיה לח?)!

הקדים נדבה לעולה, שהמתנרב עולה דילמא וחירץ דמלך כפרתו כציבור לא בשעריה², ואף לאחר גמר דין חורץ³. لكن אמר שמואל לשאול:

חדר, "קרע ה' מלכות ישראל מלך היום", ואם כן אין שב לך דין מלך, ובידי אין

חווזר אחר גמר דין⁴. ועוד נתנה לרענן הטוב מפרק⁵, ואם כן לגבי דידיה⁵ טובה, ושוב אין לה⁶ ודורו⁶.

חזר אף קודם גמר דין, ומעתה "נצח ישראל לא ישרker ולא ינחם" ודורו⁷.

7. הפטרת שבת הגדול (מלאכי ג, ד) וערבה

ל' מנהת יהודה וירושלים כימי עולם ובו:

ובזה מבואר מה דאמר הגמרא סוף נזיר (ס"ו, א) שנאמר (שמואל א ט, ב) "אייך אלך ושמע שאול והרגני" – שכבר היה עליו מושך

הנה "מתוך" הוא דבר המתוק מצד עצמו, אבל "ערב" הוא דבר הנתמווג ונחערב מתעורבות

מימים שונים שהיה מתחבטים זה מזה. כמו כן בשר ודם⁸. פירוש דבשלאם במלך. מצוה

קיוטה שהיא מעורב חלבנה עמהם (شمota ל, ל"ר) ובכללותה היה ערב (ר' רימות, ב). ובמנחה

איינה בא בשותפין ורק ביחיד שנאמר "נפש", וציבור מביאין מנהה אהת⁹, דכתיב בהו

בדראש מ, כו) "כל נפש הבאה לבית יעקב"

(הפטרת פרשת החודש 1. ס"ו, א: אמר מז, קרבן חטא שגגה של הנשיא הוא זכר ("שעיר לו בן קרני"). והוא קא עכיד עבורה בקרושים! דעכדי עזים זכר תמים" – שם יד, ויקרא ד, כג) כמו של צבור

("פֶרְ בֶּן בָּקָר") – שם יד, ולא כייחיר ("נפש אדרם בעולתו, שלא היה שhort בין הקדושה לשחיטה שיבאו בה לויי מעילה – ר' רשי), אלא מפיה חולין לעזרה, ומקרישה, וסומך ירו עליה, ושותחתה.

2. ולכן "נדבה" (כלומר חולין גמורין עיר בית המקרש) ואח"כ "עלולה" (שם עלולה לה), ואילו לודעה שתושבה מועליה לבטלה לפני גמר הדין.

3. ומהי "שלמים" (כלומר שם שלמים מלתקלה) עד לפני נדבה לה?

(הפטרת שבת הגדול 1. ויקרא ב, א: "ונפש כי תקריב מנהת שחוא בשור ודם – והרי ירו

שモואל מפני שחוא בשור ודם: ומברא רביינו באים בשותפות רך בשים לב לך כי על שאל

כי הקושיא מוננת רק בשים לב לך כי ראה צו אשר יקריבו", ולא סליק הבהיר אלא מנהה שנאמר

כיחיז מזובר ולא על שאל במלך, כי ראה צו מפני המלכות לא היה עומרת בסתרה לתפילה

בבלכלה מעשה הקרים יב, ג: שלוש מנהות לתגה עלייה. 7. שמאן ראה למורא בשור ודם (ולא

לציבור, עומר התנופה, והוא קרב למזבח כמו מלן) על שמו.

השנה (יח, א). והקשה הטורי אכן הא בחזקה נדבה לד'.

הקדים נדבה לעולה, שהמתנרב עולה דילמא וחירץ דמלך כפרתו כציבור לא בשעריה², ואף

אתה לדי תקלת דimumol, ציריך להביאה לעורה לאחר גמר דין חורץ³. אך אמר שמואל לשאול:

חדר, "קרע ה' מלכות ישראל מלך היום", ואם כן אין שב לך דין מלך, ובידי אין

חווזר אחר גמר דין⁴. ועוד נתנה לרענן הטוב מפרק⁵, ואם כן לגבי דידיה⁵ טובה, ושוב אין לה⁶ ודורו⁶.

חזר אף קודם גמר דין, ומעתה "נצח ישראל לא ישרker ולא ינחם" ודורו⁷.

8. הפטרת שבת הגדול (מלאכי ג, ד) וערבה

ל' מנהת יהודה וירושלים כימי עולם ובו:

ובזה מבואר מה דאמר הגמרא סוף נזיר (ס"ו, א) שנאמר (שמואל א ט, ב) "אייך אלך

ושמע שאול והרגני" – שכבר היה עליו מושך

הנה "מתוך" הוא דבר המתוק מצד עצמו, אבל "ערב" הוא דבר הנתמווג ונחערב מתעורבות

מימים שונים שהיה מתחבטים זה מזה. כמו כן בשר ודם⁸. פירוש דבשלאם במלך. מצוה

קיוטה שהיא מעורב חלבנה עמהם (شمota ל, ל"ר) ובכללותה היה ערב (ר' רימות, ב). ובמנחה

איינה בא בשותפין ורק ביחיד שנאמר "נפש", וציבור מביאין מנהה אהת⁹, דכתיב בהו

בדראש מ, כו) "כל נפש הבאה לבית יעקב"

(הפטרת פרשת החודש (יהזקאל מו, יב)

הפטרת שבת הגדול (מלאכי ג, ד) וערבה

ל' מנהת יהודה וירושלים כימי עולם ובו:

ובזה מבואר מה דאמר הגמרא סוף נזיר (ס"ו, א) שנאמר (שמואל א ט, ב) "אייך אלך

ושמע שאול והרגני" – שכבר היה עליו מושך

הנה "מתוך" הוא דבר המתוק מצד עצמו, אבל "ערב" הוא דבר הנתמווג ונחערב מתעורבות

מימים שונים שהיה מתחבטים זה מזה. כמו כן בשר ודם⁸. פירוש דבשלאם במלך. מצוה

קיוטה שהיא מעורב חלבנה עמהם (شمota ל, ל"ר) ובכללותה היה ערב (ר' רימות, ב). ובמנחה

איינה בא בשותפין ורק ביחיד שנאמר "נפש", וציבור מביאין מנהה אהת⁹, דכתיב בהו

בדראש מ, כו) "כל נפש הבאה לבית יעקב"

(הפטרת פרשת החודש (יהזקאל מו, יב)

הפטרת שבת הגדול (מלאכי ג, ד) וערבה

ל' מנהת יהודה וירושלים כימי עולם ובו:

ובזה מבואר מה דאמר הגמרא סוף נזיר (ס"ו, א) שנאמר (שמואל א ט, ב) "אייך אלך

ושמע שאול והרגני" – שכבר היה עליו מושך

הנה "מתוך" הוא דבר המתוק מצד עצמו, אבל "ערב" הוא דבר הנתמווג ונחערב מתעורבות

מימים שונים שהיה מתחבטים זה מזה. כמו כן בשר ודם⁸. פירוש דבשלאם במלך. מצוה

קיוטה שהיא מעורב חלבנה עמהם (شمota ל, ל"ר) ובכללותה היה ערב (ר' רימות, ב). ובמנחה

איינה בא בשותפין ורק ביחיד שנאמר "נפש", וציבור מביאין מנהה אהת⁹, דכתיב בהו

בדראש מ, כו) "כל נפש הבאה לבית יעקב"

(הפטרת פרשת החודש (יהזקאל מו, יב)

הפטרת שבת הגדול (מלאכי ג, ד) וערבה

ל' מנהת יהודה וירושלים כימי עולם ובו:

ובזה מבואר מה דאמר הגמרא סוף נזיר (ס"ו, א) שנאמר (שמואל א ט, ב) "אייך אלך

ושמע שאול והרגני" – שכבר היה עליו מושך

הנה "מתוך" הוא דבר המתוק מצד עצמו, אבל "ערב" הוא דבר הנתמווג ונחערב מתעורבות

מימים שונים שהיה מתחבטים זה מזה. כמו כן בשר ודם⁸. פירוש דבשלאם במלך. מצוה

קיוטה שהיא מעורב חלבנה עמהם (شمota ל, ל"ר) ובכללותה היה ערב (ר' רימות, ב). ובמנחה

איינה בא בשותפין ורק ביחיד שנאמר "נפש", וציבור מביאין מנהה אהת⁹, דכתיב בהו

בדראש מ, כו) "כל נפש הבאה לבית יעקב"

(הפטרת פרשת החודש (יהזקאל מו, יב)

הפטרת שבת הגדול (מלאכי ג, ד) וערבה

ל' מנהת יהודה וירושלים כימי עולם ובו:

ובזה מבואר מה דאמר הגמרא סוף נזיר (ס"ו, א) שנאמר (שמואל א ט, ב) "אייך אלך

ושמע שאול והרגני" – שכבר היה עליו מושך

הנה "מתוך" הוא דבר המתוק מצד עצמו, אבל "ערב" הוא דבר הנתמווג ונחערב מתעורבות

מימים שונים שהיה מתחבטים זה מזה. כמו כן בשר ודם⁸. פירוש דבשלאם במלך. מצוה

קיוטה שהיא מעורב חלבנה עמהם (شمota ל, ל"ר) ובכללותה היה ערב (ר' רימות, ב). ובמנחה

איינה בא בשותפין ורק ביחיד שנאמר "נפש", וציבור מביאין מנהה אהת⁹, דכתיב בהו

בדראש מ, כו) "כל נפש הבאה לבית יעקב"

(הפטרת פרשת החודש (יהזקאל מו, יב)

הפטרת שבת הגדול (מלאכי ג, ד) וערבה

ל' מנהת יהודה וירושלים כימי עולם ובו:

ובזה מבואר מה דאמר הגמרא סוף נזיר (ס"ו, א) שנאמר (שמואל א ט, ב) "אייך אלך

ושמע שאול והרגני" – שכבר היה עליו מושך

הנה "מתוך" הוא דבר המתוק מצד עצמו, אבל "ערב" הוא דבר הנתמווג ונחערב מתעורבות

מימים שונים שהיה מתחבטים זה מזה. כמו כן בשר ודם⁸. פירוש דבשלאם במלך. מצוה

קיוטה שהיא מעורב חלבנה עמהם (شمota ל, ל"ר) ובכללותה היה ערב (ר' רימות, ב). ובמנחה

איינה בא בשותפין ורק ביחיד שנאמר "נפש", וציבור מביאין מנהה אהת⁹, דכתיב בהו

בדראש מ, כו) "כל נפש הבאה לבית יעקב"

(הפטרת פרשת החודש (יהזקאל מו, יב)

הפטרת שבת הגדול (מלאכי ג, ד) וערבה

ל' מנהת יהודה וירושלים כימי עולם ובו:

ובזה מבואר מה דאמר הגמרא סוף נזיר (ס"ו, א) שנאמר (שמואל א ט, ב) "אייך אלך

ושמע שאול והרגני" – שכבר היה עליו מושך

הנה "מתוך" הוא דבר המתוק מצד עצמו, אבל "ערב" הוא דבר הנתמווג ונחערב מתעורבות

מימים שונים שהיה מתחבטים זה מזה. כמו כן בשר ודם⁸. פירוש דבשלאם במלך. מצוה

קיוטה שהיא מעורב חלבנה עמהם (شمota ל, ל"ר) ובכללותה היה ערב (ר' רימות, ב). ובמנחה

איינה בא בשותפין ורק ביחיד שנאמר "נפש", וציבור מביאין מנהה אהת⁹, דכתיב בהו

בדראש מ, כו) "כל נפש הבאה לבית יעקב"

(הפטרת פרשת החודש (יהזקאל מו, יב)

הפטרת שבת הגדול (מלאכי ג, ד) וערבה

ל' מנהת יהודה וירושלים כימי עולם ובו:

ובזה מבואר מה דאמר הגמרא סוף נזיר (ס"ו, א) שנאמר (שמואל א ט, ב) "אייך אלך

ושמע שאול והרגני" – שכבר היה עליו מושך

הנה "מתוך" הוא דבר המתוק מצד עצמו, אבל "ערב" הוא דבר הנתמווג ונחערב מתעורבות

מימים שונים שהיה מתחבטים זה מזה. כמו כן בשר ודם⁸. פירוש דבשלאם במלך. מצוה

קיוטה שהיא מעורב חלבנה עמהם (شمota ל, ל"ר) ובכללותה היה ערב (ר' רימות, ב). ובמנחה

איינה בא בשותפין ורק ביחיד שנאמר "נפש", וציבור מביאין מנהה אהת⁹, דכתיב בהו

בדראש מ, כו) "כל נפש הבאה לבית יעקב"

(הפטרת פרשת החודש (יהזקאל מו, יב)

הפטרת שבת הגדול (מלאכי ג, ד) וערבה

ל' מנהת יהודה וירושלים כימי עולם ובו:

ובזה מבואר מה דאמר הגמרא סוף נזיר (ס"ו, א) שנאמר (שמואל א ט, ב) "אייך אלך

ושמע שאול והרגני" – שכבר היה עליו מושך

הנה "מתוך" הוא דבר המתוק מצד עצמו, אבל "ערב" הוא דבר הנתמווג ונחערב מתעורבות

מימים שונים שהיה מתחבטים זה מזה. כמו כן בשר ודם⁸. פירוש דבשלאם במלך. מצוה

קיוטה שהיא מעורב חלבנה עמהם (شمota ל, ל"ר) ובכללותה היה ערב (ר' רימות, ב). ובמנחה

איינה בא בשותפין ורק ביחיד שנאמר "נפש", וציבור מביאין מנהה אהת⁹, דכתיב בהו

בדראש מ, כו) "כל נפש הבאה לבית יעקב"

(הפטרת פרשת החודש (יהזקאל מו, יב)

הפטרת שבת הגדול (מלאכי ג, ד) וערבה

ל' מנהת יהודה וירושלים כימי עולם ובו:

ובזה מבואר מה דאמר הגמרא סוף נזיר (ס"ו, א) שנאמר (שמואל א ט, ב) "אייך אלך

ושמע שאול והרגני" – שכבר היה עליו מושך

הנה "מתוך" הוא דבר המתוק מצד עצמו, אבל "ערב" הוא דבר הנתמווג ונחערב מתעורבות

מימים שונים שהיה מתחבטים זה מזה. כמו כן בשר ודם⁸. פירוש דבשלאם במלך. מצוה

קיוטה שהיא מעורב חלבנה עמהם (شمota ל, ל"ר) ובכללותה היה ערב (ר' רימות, ב). ובמנחה

איינה בא בשותפין ורק ביחיד שנאמר "נפש", וציבור מביאין מנהה אהת⁹, דכתיב בהו

בדראש מ, כו) "כל נפש הבאה לבית יעקב"

(הפטרת פרשת החודש (יהזקאל מו, יב)

הפטרת שבת הגדול (מלאכי ג, ד) וערבה

ל' מנהת יהודה וירושלים כימי עולם ובו:

ובזה מבואר מה דאמר הגמרא סוף נזיר (ס"ו, א) שנאמר (שמואל א ט, ב) "אייך אלך

ושמע שאול והרגני" – שכבר היה עליו מושך

הנה "מתוך" הוא דבר המתוק מצד עצמו, אבל "ערב" הוא דבר הנתמווג ונחערב מתעורבות

מימים שונים שהיה מתחבטים זה מזה. כמו כן בשר ודם⁸. פירוש דבשלאם במלך. מצוה

קיוטה שהיא מעורב חלבנה עמהם (شمota ל, ל"ר) ובכללותה היה ערב (ר' רימות, ב). ובמנחה

משך הפטורות – טו חכמה שמט

עשה. لكن בסוכה (ויקרא כג, מג) וכן בתקיעת תרע"ז⁹, וכן מה שדברם של ירי הדריפות והצדות "ושא עבד אל-אלקים" (פסוק יד) – שהעבורה לא יכול להיות, כי היישריאלי לא יכול לעסוק בתורה, "ומה בצע כי שמוינו משמדתו" (שם), היינו הלא תעשה, לא תאמרו כן! שבין העבר אל-אלקים לאשר לא עבדו"¹⁰ (פסוק יח), ותויהו צדיק גמור נינהו, ואילו "בן צדיק לרשות" (שם) המרוחק גדור, "ועושי רשותה יהלשת אותם יום הבא" (פסוק יט). וזה עוז", שתוקף ישראל מחזקין עצמן נגר דידיפות ומזה נחת רוח לרצון השית'ת, זהה בחיתוליה – ואפליו אתיילד אונסא – מריענן יהודוה במקומו¹¹ (דברי הימים א, טז, כ), וזה 'בבתי גואי'¹², שהוא יותר טוב לפני השית'ת אל-אליכם⁸, רק בכלל התורה, הוא מיחסב

5. הוא לשון: אני אדריך לכם – רשיי, וכן אין ממלאים אחרי הוראות האדון לא יקבלו את טובתו. ככלומר, בכל מקום שמדוברה תורה "אני ה' א'" מעכוב האונס כי חסר בארכות. בואה שונים כל הדינים 'המסומנים' על ידי תביעת האדרונות ("אני ה' א") משאר מצוות התורה הכלולות בדין "סגוללה". ביבנו לא עסק בשאלת מודע וזק במצוות בודדות אלה קבעה התורה שבדרכן תליה מילאת, ומקום הניח ריבנו לומדי תורה להתגדיר בו. 6. ואין אומרם "אונס רחמנא פטריה" וכאליו קיים את מצוות סוכה עליה נאמר (ויקרא כג, מג) "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל הפסוק "עדו ותורה במקומו" הוא שכasher בני ישראל מגלים "עדו" ובוגורה ואני נגענים לרופאים להמיר את דתם ולהפסיק את דיקותם בה", או יש פוטר, ואינו "מחייב" את הקב"ה בדין שכר המצווה. 7. ככלומר, פרונונתuba עליהם על אי תקעתה שופר בראש השנה, תהא הסיבה לכך אשר מחייב את המצוות שלא יכול לקימן מחייב אונסא, וכך יכל 'ל'נה' אמרו צל ללא כל אבחנה, בין ברצן ובין באנס. וזאת מושם שבשופר כתוב "אני ה' אל-אליכם". ובסוגיות כל שנה שאין מריענן בתקייתה וכו' עיין ביאורו הנפלא של ביבנו בוקרא כג, כד ר"ה היה לכם שבתון זכרון תרועה. 8. יפה דיק אמר דבר שמואל בר יצחק, מפני גאותן של ישראל רבינו, כי בוקרא כג פסוקים מ"מ (שם מדור) על ארבעת המינים) לא נאמר "אני ה' א'", ורק אכן פסוקים מב"מ, בהם מודובר על סוכה, צוין

שם המש הפטורות – מלאכי ג, יב – טו חכמה

יהיה לכולם" (שם כד), או בהיות כל ישראל מלאכי ג, יב ליראי ה' ולחושבי שמו. כאחד ועיניהם נשואות למבחן ה' בירושלים, (מי "ולחושבי שמו"? אפליו חשב לעשוות או תערב לה' מנהת יהודה וירושלים⁸ ודור'ק). **מלאכי ג, יב ואשרו אתם כל הגויים כי תהיו אתם ארץ הפך.** הנה ארץ ישראל בזמן שכל יושביה עליה אינה בידי ישראל למוכר לצימות "כי לי הארץ" (ויקרא כה, כב). ובתנאי שלא תחוור ביובל מוציא עט, א). כן ישראל עצם – "עברי כו"א" – אך זה רק בימי שצער תחוליות, שכן בוקרא אונס ולא עשה לא לא מהני, דהיינו מכור דבר שאין שלו (בבא חטא מה חפעל לו וכו² (איוב לה, ו), וכן כו"א כו"א טה"ז) (שם) (ויקרא שם מה), וקנויים להשם יחברך ואננס ירולם להימכר לצמותה, רק ביבול צאו והנה "ויהיו לי" (אמר ה' צבאות) ליום אשר אני עשה סגוללה" (פסוק יז), שהאבתם אצל אינה מצד התועלות שاكتבל מהם, רק ענין שאם נחיה על פוטר⁴ שעשה הבירור, ונанс חבירו קניין למעשה דיו. וזה שאמר שייסכוו כל להמכר ולהניע לבני אדים, כי עברי ה' אטם ולא עברי אחשווש. (ע"פ מגילה יד, א).

מן הצבור (ולא מן השותפים). 8. וכן בפרקנו במלאכי (פסוק א) "הנני שולח מלאכי לפנה לך לפני חבירו, אין המחייב חייב אלא היה ענין ליום פלוני, ואידיעו אונס רחמנא פטריה אונסן, אבל אונס רחמנא חייביה לא אמרין, ומה לו בזה שאריעו לחבירו שחייב עליו להשלים הדין ליום יודע ונанс. מי ש��נו מידו שאם לא יבא ביום פלוני וישבע היה חבירו נאמן בטענותיו ויטול כל מה שטען ללא שהוא מהמתה לו? ! וכן להיפך (שם פסוק ז) אם צדקת מה חתן לו, או מה מינך יקח? ! ככלומר, היחסים בנינו ובין הקב"ה אינם של חועלויות מזרע, וכן באה, נתקיימו התאים ואבר כוחו (מיד ואין נחותים לו ומין יותר – הנהה). ואם היבא ראייה שהיתה אונס רחמנא אבל אונס רחמנא חייביה לא אמרין. 3. כי ה' החחייב לנו, אונס, בתנאי שנקיים את מצוותיו, אבל מקרים מצוותיו אין לו כל תועלות, כיוצא בו. הט"ז סעיף קטן ג: ... והה כי מידי דסבירא ליה לר"י דהיכא דאות מחיק עצמו גדר חבירו שלא קיים חבירו כמו דרבנן התגאי מה' יתחייב וה' אלא בדבר שלא היה חייב על תנאי, ואידיעו אונס לה' בוגר לקרה שהחייב בתנאי ש...

(ג) מי בקש זאת מידכם רמו חצריו. לומוד מילוי, למילוי טהון לנכונות כלם עמי: (יג) לא נסיפתו הביאו מנהת שוא. מרמה מי נכס נטען לי ממנה צוח שלכל, סעה עזק קעה ממנה ציינו לערנו ליהקה לפני והוחן לנכונות העיטה ורה, וכן ממס מושלן י homo מותן לנכונות: (טו) ובפרשכם בפיקום אעליהם עניין מכם. נפי שבת קרא מאכלה לא אוכב וגבי. ולקרוע

אצודת דוד

(יג) מנהת שוא. כי הוואיל ואיננה לי לרוץן היא גיבל. כמו רומס בחומר (*מש' ג' ז'*) רטמוס. עניין דרכיה עלאת עשן. והוא מלשון קיטור הארץ כקיטור הכבשן (*לטומע ט' ז'*) אוכג'. מלשון יכלות: אזן. עניין מחשבה קתק. כמו הנה יקלול אזן (*טפלס ו' ט'*): ועכדרה. עניין בזות ואנש. כמו עצורת בוגדים (*וילמי ע' ח'*). על שם הם עצורים. ועכובים במקום אחד: יי' נלאית. עניין ייעעה. כמו והלאיתיך (*מיכ' ו' ג'*): נשוא. מלשון משא:

ד"ק

אין ושווא, לא אוכל אני לראות זה אוון ועצורה. וככל עוד ואמר: (יד) חדישים. טורה. למשא בבד הוי עלי עד שגולאייחי לטבול אותו. ויונתן תרגם אסגנאי' למשבך, קלומר הרבה נשאתי וסלוחתי לכם עוגתיכם, ואל אוכל עוד לשלוח: (טו) ובפרישתם. הר' יש בחר"ק תחת סג'ול' כרכובם. פרישת בפ"ס היא קדרש חדש או מועד שהוא יום שבחון, וככלכטן
אתה בש"ז

אבל המועדים האלו אינם בטלים לעולם, שנא' אלה הם מועדין. (מהותם).
 היו עלי' מטורוח. מי היה עלי' לטורוח. אמר ר' אליעזר: אמר הקב"ה לא רצין לשלוח שוטאן לנו, אלא שטרחין אותו לידע גודו גוראה קשה אביה פלאו. (שבת קמ'ה). טו) וברפרשים וגנו', דרכם דמים פלאו. כל כהן שהרג את הנפש לא ישא את כפוי שני'. ירכם דמים פלאו.
 (ברות לב').

ערכות יונתן

תָּבֹא לְרִאֹות פְּנֵי מִרְבָּקֵשׁ זוֹאת מִידֶּכֶם (רַמֵּס חֲצֵרִי: הַגְּלָא תָּסִיףְוּ הַכִּיא מִנְחָתָה) שְׂיוֹא קְטֻרָת תְּזַעַבָּה הִיא לִי חֶדֶשׁ וִשְׁבָתָ קָרְאָה מִקְרָא לְאַ-אֲוָבָל אָוֹן וְעַצְרָה: יְדֵי חֲדֵשִׁיכֶם וּמוֹעֲדִיכֶם שְׁנָאָה נְפֵשִׁי הַיּוֹ עַלְיָה לְטָרָח גְּלָאִיתִי נְשָׂא: טו וּבְפִרְשָׁכֶם בְּפִיכֶם קְבָלָא צְלוֹחָבָן בְּעִזָּה בְּרִיחָכְבָּן וּמְעִירִיכְבָּן רְחִיק מִפְּרָי הַוְּ קְרָמִי לְרִחוֹק אֲסִגְתִּי לְמַשְׁבָּק: טו וְכֵד בְּכָע דְּאַ מִידָּכָבָן לְמִתְיָ אַתְּחָשָׁא עַזְרָה: גְּלָא וּסְפָנָן לְאַתְּחָה מִנְחָתָ נִינְסָא קְרָבָן קוֹדֵחַ הָא קְרָמִי בְּרִיחָן וְשָׁבָן בְּגָשָׁא אַחֲוָן מְחַבְּבָשָׁן אַ שְׁבָקָן חֹכְבָּן בְּעִזָּה

(ג) מי בקש זאת מידכם רםום חצרי. למומן מקרלה מילך וככמ' צהרים נומקסים לקל' עירלה מה מרוי, מהר למלין נונס סלט עמי: (יג) לא ואומיפת נאמה, לא הולן נטולן הון צנלאננס הנטוה נויספו היבא מגחת שוא. ממרה מל' נסס לא נטענזה זורה, והן גאנזרה מעז, מלין דמי האדריס הנטול טילו לי מוממ צו צלכס, סחענן קעהלה ממנה לרהיין ייד, לקרוין ענירה ליטומך פלי והאנו צנלאננס ייטול צל מיעוג סוכ לי ולג' נאמם הרכום: חדש נטענזה זורה, והן למס מווילען מומן נונס: (טו) ובפרשכם כפיקים אנטליים עיני מכם. נפי שבת קרא מקרא לא אוביך וגוו. ולקרוין

צ'וֹדֶה צ'וֹן

(ג') מנהת שוא. כי הoyal ואינה לי לרוץן הייא מנהת שוא, כי אין בה חועלת, כי הקטרת הקומץ היא חוכבה לפני: חדש ושבת. בין בראש חדש, בין בשבת, בין בימי המועד אשר חקרו מאה קרא קידוש וחאת נערצים לפני בהבאת קרבנות, הנה לא אוכל ליטבול האון שבלבככם עם העזרה שאותם נערצים לפני, כי אין שני אלו וארום להחדר: (ד') חדישכם. זובי חדישכם וכור: גטו. רמשא כד' מטירה, עד שני עף לשאת את המשא. ואמר כלשון הנופל בארט, להשמי האון כפי שהורגלה: (טו) ובפרשכט בפיכט. בעה החפה:

ב

וזו עמודים ישראל, ולא היה נכns להיכל כי אם תופטו. אם עשיהם עד עחה לא תביאו בתהנים: (ג) **טורה.** למשא כבד הי' עלי עד מכאן ואילך, כי תביאו מנהה לפני ואין למככם ער שנלאיר לפסול אותן. יונתן הרגם אסגנאי למשכב, כלומר הרבה נשאי ומלוחית לכם ענוותיכם, וליאו אוכל עוד לסלוח: (טוו) ובפרישתך. הר' יש משתקראו מקרא קורש וחטאפו, ואחם גנעריזם ביבתי ברחו'ך תחת סג'יל כרבכם. פרישתם בפ'ם היא קדרש חודש או מועד שהוא יום שחנן, ולבככם מדרשו'ך.

אבל המועדים האלוيين בטילים לעולם, שנא' אלה הם מועורי, (וחגומו).

וכחיב לה לאי רוב זחחים יאמור ח'. (הgingva ד-).

(חדריכם ומושיעיכם וגוי). שאל נכרי אחד את ר' עקיבא בפירושו: מה אתה עושן מונצחים, לא כן ייבח דחדשים ומושיעיכם נושא נשא. אמר לו ר' עקיבא לו נאמר חדריש ומוועיד שנאה נשאי. אמר ר' עקיבא אה הנפש לא ישא זה כפוי שנא' יידcum דמים מלאן. (ברכות לב-).

הוֹתֵר לְנוּ שָׁרֵיד בַּמִּעֵט
לְעַמְּרָה דְּמִינָנוּ פְּנֵי שְׁמַעַן
סְדָם הָאֲוֹנוֹ תּוֹרַת אֱלֹהָי
אֶלְמָה לְיִרְבּוֹצָחִים
שְׁבֻעָתִי עֲלוֹת אִילִים וְתַלְלִים
פְּרִים וּכְבָשִׂים וּעֲתָזִים לְ
עַמּוֹדָה אֶלְאֶתְנוֹא גָּדוֹלִי בְּקָנִיאוֹת
וְתַרְבּוֹתִים וְדָם תּוֹרִין וְאֶמְרִין וְגַדְנוֹן

כמעט כבדום היינו. כולנו נליס: (ו) קציני פדום. מליים פמעזיות קדומות. מלון למו ליל יפמם מדס פין לפטן (נימת עט): (ו') שבעתני שעוזאות אלילים.

מצודת צי

שריד. שארית. כמו פלייט ושריד (ולא כ-כ) : דְּמִינָה. מלשון רמיון והשוואה: (א) קצ'יני. עין שרודה. כמו כל קצ'יך נדרוך (נקון כב) : אַיִל מְרֻאִים. פומודים ושםנימ. וכן שלם מורייכם (עתומ כ-כ) : וְעַתְזּוֹדִים. הם הזרמים מן הרים:

לי הזוחב: שבעתי וגוי. רוץח לומר אני קץ בהם. כadem השבע קץ כדבר שהוא שבע ממנה: לא חפצתי. הואל ואינכם שבים: (יב) כי תבאו. כאשר פבראו לזראות לפני ברגלו. או אומר לכם מי בקש זאת מידכם לדרכו ולרמות בחציו:

ב"

התוcharה שאמר להם, למה לי רוב זביכים וככל הפרשא: (*אי*) ג'מה לוי רוב זביכם. אף על פי שהיו מזבחים ומתקנים בכבודות, היו מביאים גם כן קרבנות לבית המקדש בחודשים ובמועדים. והויל ואחט עזובים תורה, למה לי רוב זביכם, כי לא ציויתם אתכם עליהם אלא כדי שיזכרו תعلמי על לבכם תמיד ולא חתאו. ואם חטאתם, שחתרו עם הקברן ותשכו מדריכיכם הרועים. ואילו עשיהם כן היו לי לרוח ניחוח כמו שאמרו בתורה, אבל עתה אין קץ בהם מואסם כדום השבעה מן הדבר שהוא קץ בו ומואסן, וזה שאמור שבעתי עלות אלילים ודום פריטים וכוכבים וגוו': (*יב*) כי תבאו. ועלש רגלים, זו הראה מי בקשה מידכם שבכווא לפני ותמן רשות דריין, אני חושב לכם זה לכבוד, אלא לכבודן שתרממו חצרי. ואמר "חצרי" כי בחזרות בית השם דבר ה' וחותרת אלהינו, והדבר והتورה היא זאת מדבורי ר' יוסי

ט) כמעות כבדם הירינו וגוי, לעולם אל יפתח ארם פיו לשטן, ואמר רב יוסף: מא' קראה, שנא' כמעות כסוד הין, מי אהדר להו נבי, שמעו דבר ה' קצני סודם. (ברורה יי').

זה מזה, כי בכללות האומה, בזה יש מעלה טובה ומודה ניאוותה ובזה מידת זוז. והמה למד זו וזה חסרונו של זה, וזה לא למד במדות והנוגה – וחורה ירושלים, חוכבָא.

שם בהפטורה א, ייח' אם יהיו חטאיכם בשנים שלא ילבינו.

בראשן [פירוש] במקודש ראשון היה חוט של והורית מל宾ן [שלגן]. "אם יארידמו בתולע צמרא יהו" – בשני [בקראש שני לא היה ירושלים אלא בשביל שביזו בה תלמידי חכמים. היינו אנשי חכמים שאינם מסוגם מל宾ן רק כצמר]. פירוש ש' שבת שם: לא חרבה האפן השני²³ אמרו (שבת שם): לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביזו בה תלמידי חכמים. היינו אנשי חכמים שאינם מסוגם מליבר ורביעם, שבזה לא שייך התפעלות, ורק שיזרו שבזה נשמעים לגודל מעלהם ונבדל בפני נשמעיהם. ולהי אמרו בפרק כל כתבי (שבת קיט, ב): לא חרבה ירושלים מתבשש מהכבר, וגם החלבנה ריח נחוח.²⁴

אבל בשビル של האוכחים זה את זה, שנאמר (איכה א, ז) "היה שוויה כאילים לא מצאו מרעה", מה אל זה רשאי של זה בצד גזבו של זה (אף ישראל שבאותו דור כבשו פניהם בקרען ולא הוכחו זה את זה). וכור! "יל... לא אוכל אין ועצרה", דיבוקו "זה את זה", ולא כתבו "זה להז", שיזיה אסיפה מאין²⁵, היינו שישיכמו ונקייט רק סימן הפעול, היינו שלא נתפעלו האלים את בנות האדם".

"יהיו מליעבים במלacci אלקיס", ככלומר, היו מליעבים אותם כהה שטענו שהם מנוקטים מן החיים חיים יזמיים עם נסינותויהם.²⁶ אותם צדיקי עליין יוכלים לשמש חופה וכו'.

(א, ייח') 1. מודיע חטאי בית ראשון מושלים לחוט שהלבן בשלג בעדר טראי בית שני מושלים לחוט שהלבן בגזרה. 2. לא כפירוש ש"י: לא היה מכתם רשי: "שהיו מלacci וכו'. 28. בראשית ז, ב, יוקחו להם נשים מכל אשר בחזרו", ומפרש רשי: אף בעולח בעל אף חוכר והבמה. כל זה (עד אז עוזל) שירק לטענה של בני ישראל במן החרכן, דהיינו לשמש את ד"ה והמים להם חומה מימינם ומשמאלה. זאנם מיצינו שם רק אהבת ישראל ומידות טובות, אבל לא אהבת התורה, וצ"ע, ועיין להלן[...]. 4. והרי כולם הכוון אוו ולא מסרו אותו לשיטונתו. מכאן ראייה או למידות טובות או

והנה בתוכחה²⁷ יש שני סוגים, אחד מה שמחפיע על מabitו כמו מאנשין ממי שהוא במדרגתו²⁸. וזה לא שייך שיקבלו דבריהם, רק באופן שיראה אם חבירו שמטופל בכנים עני, ובכל זאת הוא נזהר מאונאה ומשקלות כי ביחס (מנחות קד, ב)²⁹, ובציבור באה' מנהה³⁰, לפי שהציבור הוא בכלליתו כמו מוחומם הווא³¹, ובפרק הווא עופר ואין לו אשה, וכל זאת הוא נזהר מהסתכל בנשים – כל שכן והוא, וכיוצא בו.³² ויש מה שדריבו נשביריו כמו שכן אבר מעיל להכבר, וכיוצא נשמעים דברי מונחה³³, כמו שעומד מוגROL הדור ודורש ה', אשר בזה לא שייך שהוא יתפעל ממן, כי הוא אינו מסוגו וערכו, וכל אחד רצה לבלוע להכבר, והוא קציני סדום עמורדה (ישועה א, ז), אם כן כל אחד רק שרובי נשמעים. ולהי אמרו בפרק כל כתבי (שבת קיט, ב): לא חרבה ירושלים אלא בשビル של האוכחים זה את זה, שנאמר (איכה א, ז) "היה שוויה כאילים לא מצאו מרעה", מה אל זה רשאי של זה בצד גזבו של זה (אף ישראל שבאותו דור כבשו פניהם בקרען ולא הוכחו זה את זה). דיבוקו "זה את זה", ולא כתבו "זה להז", שיזיה אסיפה מאין³⁴, היינו שישיכמו ונקייט רק סימן הפעול, היינו שלא נתפעלו

יהודה וירושלים. 17. ואינם יכולים להגיע לידי דרגת צבור. 18. כך שורק הקטנות מסמלת את בשעה קלה קדמוני וזה לנו עז. 12. תענית כת, ב' עד יהודת בירה רדי' שמואל בר שליח משמה ר' לעותם אחדות של פטרויים (ועין ביאור הגרא' א/orah חיים תפדר טק"ח בטעם אכילת תפוח בלילה כמיבור לעיל). 20. להלן פסקו ייח': "לכו נא וגוכחה". 21. ככלומר, אדם השוה לו בדורתו, ממנו יהיה מוכן לבאר את דברי הנביא בענין מנהה קוטרות, ועודוע בחור להוכיח דוקא בשינויים אלה מכל הקרבנות מוכן ונתקן כבר לשאת אשה, וdochף ביולוגית כבר או נודר מנהה מנהנת נסכים לרבה... הלכה ב. 22. במרקם כל האת התוכחה נ"שמעה" מעצם הרשות של פעולה הוולד העומד בעורך בדורתו הוא ברוחניות. אין לו כל צורך להשמיע בדברים, המסר מתבל על ידי התבענות במשמעותם של צבורו. 24. בסוגו השני או אבל המנהה אינה באה' בשותפות, ודברים אלה הם דברי קבלה. 25. מנהה העומר, שתי הלחם, להם הפנים ומנהה נסכים של צבורו. 26. ועל ההכרז בין שותפין ובין צבור עיין ברמב"ץ לוי קרא א, ב' ד"ה תרוכבו (= קרבן שותפיט) את קרבנכם (= קרבן צבור). ועיין בהרוחבה אצלך וביניהם בהפטורה לאותן, ואעפ' שקיימת מנהה בין רמת המשמע שבת השומע, קיימת אפשרות כי התוכחה אמן